

РАДНИ ДОКУМЕНТ

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ
СТРАТЕГИЈЕ ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА
ЉУДСКИХ ПРАВА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
ЗА ПЕРИОД
ОД 2023. ДО 2030. ГОДИНЕ

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И
ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

ДЕЦЕМБАР 2021. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

ИНДЕКС ПОЈМОВА	4
I КОНЦЕПТ СТРАТЕГИЈЕ	5
1. ЗАШТО ЈЕ ПОТРЕБНА СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА И КОЈА ЈЕ КОРИСТ ОД ТАКВОГ ДОКУМЕНТА	5
2. ЛЕГИТИМИТЕТ СТРАТЕГИЈЕ.....	11
3. ВИЗИЈА	13
4. САДРЖИНА	14
5. ОДРЖИВОСТ	15
II ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ	17
ФАЗЕ	17
1. <i>ПРИПРЕМНА ФАЗА (1.10.2021-30.6.2022.)</i>	17
1.1. ИНТЕРНА ПРИПРЕМНА ФАЗА (1.10-15.11.2021)	18
1.1.1. ЦИЉ ИНТЕРНЕ ПРИПРЕМНЕ ФАЗЕ.....	18
1.1.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ ИНТЕРНЕ ПРИПРЕМНЕ ФАЗЕ	18
1) Врсте документа који ће се израдити (разматране опције):	18
2) Дефинисање процеса израде Стратетије	24
3) Припремне радње за наредну (консултативну) потфазу.....	25
1.1.3. АКТЕРИ.....	26
1.1.4. РИЗИЦИ.....	27
1.1.5. РЕСУРСИ	30
1.1.6. ЕВАЛУАЦИЈА	30
1.1.7. РОК.....	30
1.2. КОНСУЛТАТИВНА ФАЗА (1.12.2021-1.3.2022)	31
1.2.1. ЦИЉ	31
1.2.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАТИВНЕ ФАЗЕ.....	31
1.2.3. АКТЕРИ.....	32
1.2.4. РИЗИЦИ.....	33
1.2.5. РЕСУРСИ	36
1.2.6. ЕВАЛУАЦИЈА	37
1.2.7. РОК.....	37
1.3. АНАЛИТИЧКА ФАЗА (1.3-30.6.2022).....	38
1.3.1. ЦИЉ	38
1.3.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ АКТИВНОСТИ АНАЛИТИЧКЕ ФАЗЕ.....	38
1.3.3. АКТЕРИ.....	38
1.3.4. РИЗИЦИ.....	39
1.3.5. РЕСУРСИ	41
1.3.6. ЕВАЛУАЦИЈА	41
1.3.7. РОК.....	41
2. <i>ФАЗА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ (1.7-1.10.2022)</i>	42
2.1. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ АКТИВНОСТИ.....	42
2.2. АКТЕРИ	43

2.3.	РИЗИЦИ	43
2.4.	РЕСУРСИ	43
2.5.	ЕВАЛУАЦИЈА.....	44
2.6.	РОК	44
III АКЦИОНИ ПЛАНОВИ ЉУДСКИХ ПРАВА (АП ЉУДСКИХ ПРАВА)		45
IV ДОДАТНЕ НАПОМЕНЕ.....		47
1.	НАПОМЕНЕ О РАДНОМ ДОКУМЕНТУ	47
2.	ТИМ МИНЉМПДД.....	48
3.	ПОДРШКА МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА	49
V АНЕКСИ		50
1.	КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ.....	50
2.	УПИТНИЦИ.....	52
2.1.	УПИТНИК ЗА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	52
2.2.	УПИТНИК ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА.....	59
2.3.	УПИТНИК ЗА НАЦИОНАЛНЕ САВЕТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЂИНА	65
2.4.	ОБРАЗАЦ ЗА ЈАВНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ ЗА ИЗРАДУ ПОЛАЗНИХ ОСНОВА ЗА СТРАТЕГИЈУ ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ОД 2023. ДО 2030. ГОДИНЕ	69
3.	ИЗВОРИ ПОДАТАКА ЗА ПОЧЕТНУ АНАЛИЗУ (ЕХ АНТЕ) СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	70

ИНДЕКС ПОЈМОВА

МИНЈМПДД – Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

Тим – Тим МИНЈМПДД

Р.Д. – Радни документ

Стратегија – Стратегија праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023-2030. године

АП људских права - акциони план/планови људских права

НАП људских права – Национални акциони план људских права

ПАП људских права – Покрајински акциони план људских права

ЛАП људских права – локални акциони план људских права

ЈЛС – јединица/јединице локалне самоуправе

ОЦД – организације цивилног друштва

SDG – циљеви одрживог развоја

ЗПС – Закон о планском систему

ЗЛС – Закон о локалној самоуправи

I КОНЦЕПТ СТРАТЕГИЈЕ

1. ЗАШТО ЈЕ ПОТРЕБНА СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА И КОЈА ЈЕ КОРИСТ ОД ТАКВОГ ДОКУМЕНТА

Тежећи да у Србији сваки човек живи живот достојан човека, да се слободно развија, да увек и свуда без препрека остварује свако своје људско право, тежећи фундаменталној правичности - да нико на том путу не буде изостављен, предлагемо доношење ове стратегије, коју ћемо заједнички са свима који желе, израдити по мери човека и за сваког без разлике.

Ови принципи су већ постављени у основ државе самим Уставом, те се природно ипак намеће питање зашто нам је онда потребна Стратегија праћења и унапређења људских права (у даљем тексту: Стратегија). Да бисмо дали јаснији одговор на то питање, претходно је потребно одговорити на следеће – зашто је важно да постоје мерљиви подаци о стању људских права и да ли се тренутно у Републици Србији може годишње доћи до јединственог податка о томе на ком нивоу су људска права?

Људска права су загарантована Уставом Републике Србије, потврђеним међународним документима, као и законима. Њихов значај је толики да и сам Устав предвиђа непосредну примену људских и мањинских права зајемчених Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима, те да се „законом може прописати начин остваривања само ако је то Уставом изричито предвиђено или је то неопходно за остваривање појединог права због његове природе, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права.“ Уставом је још и предвиђено да се „одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење.“ (члан 18. Устава)

Надаље, Устав одређује и сврху уставних јемстава неотуђивих људских и мањинских права, а то је очување људског достојанства и остварење пуне слободе и једнакости сваког појединца у праведном, отвореном и демократском друштву, заснованом на начелу владавине права. (члан 19. Устава)

Људска и мањинска права су једина гаранција људског достојанства сваког појединца и хуманог, слободног, солидарног и праведног друштва у целини.

Да би се сврха људских и мањинских права и остварила неопходно је да имамо јасну слику о стању људских права у друштву, како бисмо правовремено предузели адекватне мере за отклањање недостатака у њиховој примени и за њихово унапређење, јер једино тако, континуираним, координираним и системским приступом можемо бити сигурни да ће и сврха уставних јемстава бити остварена, како на националном нивоу у целини, тако и на нивоу сваке јединице локалне самоуправе.

У овом тренутку такав системски приступ, координиран и континуиран не постоји.

Обухватније податке о стању људских права у Србији можемо добити на два начина:

- 1) из редовних годишњих извештаја Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу придруживања или
- 2) упоредном анализом свих домаћих извора који садрже податке о стању људских права.

Не спорећи значај и потребу извештаја Европске комисије, сматрамо да, без обзира на постојање таквог извештаја, Република Србија, као држава која је Уставом дефинисана као држава која је „заснована на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима“ (члан 1. Устава) има дужност да координирано прати и унапређује људска и мањинска права, која представљају темељ њеног постојања.

Не спорећи ни значај појединачних домаћих извора, сматрамо да би сазнавање стања људских права упоредном анализом домаћих извора, који се садржински и методолошки битно разликују, био врло тежак посао уз ризик да потпуни и свеобухватни преглед стања изостане или буде мањкав.

Стање људских права се прати парцијално и изоловано, по различитим критеријумима или методологијама, што само по себи даје различите податке, који се међусобно не могу упоређивати, чиме се отежава формулисање политике људских права. Различити извештаји о стању људских права се односе или на поједине групе права или на поједине појаве, односно друштвена питања или на остваривање права од стране појединих група субјеката (најчешће припадника друштвено осетљивих група).

Свако министарство у оквиру своје надлежности прати примену закона и секторских стратегија.

Независни државни органи – Заштитник грађана, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенција за спречавање корупције, Државна ревизорска институција – подносе своје годишње извештаје у којима прате стање појединих група људских права посматрано кроз призму властите надлежности и раније изнетих препорука.

Организације цивилног друштва објављују своје извештаје у којима обрађују значајна питања која се односе или на стање одређене групе права или на остваривање права од стране одређених субјеката или на случајеве повреда људских права.

Сви ови извештаји и активности су свакако потребни и драгоцени и управо они доприносе даљем унапређењу људских права, те са доношењем Стратегије они не треба да буду стављени у други план, нити њихово постојање треба да буде доведено у питање.

Специјализовано праћење појединих права, односно остваривање права од стране појединих група субјеката (најчешће осетљивих друштвених група) или извештавање о конкретним проблемима омогућава усвајање ефикаснијих мера у конкретној области, што Стратегија као општији документ не би могла да испуни као задатак. Међутим, људска и мањинска права су, с једне стране, међусобно условљена и не могу се пратити изоловано, а са друге стране осетљива на негативне друштвене појаве. Помаци у једном сегменту, било у позитивном или у негативном смислу, директно утичу на други сегмент права. Осим тога, поједине негативне друштвене појаве, попут сиромаштва, предрасуда, дискриминације, корупције и сл. вишеструко, негативно, директно или индиректно утичу на достигнути ниво права, односно воде ка снижавању достигнутих стандарда у непосредној примени. Имајући то у виду више је него потребно системско и координирано праћење стања људских права, јер се једино на тај начин може утврдити где постоји међузависност права, те њихова подложност утицају негативних друштвених појава, затим какви су и колики међусобни и спољни утицаји, што следствено води ка правовременом и адекватном реаговању и остваривању вишеструко позитивног и повратног утицаја.

Стратегија праћења и унапређења људских права као општи, оквирни или кровни стратешки документ има, поред изнетог суштинског значаја и друге користи.

Примена таквог једног документа води ка координираној активности у испуњавању циљева појединачних стратегија или других докумената јавних политика у посебним областима, али и испуњавању међународних стандарда и циљева. Најбољи пример за ово последње би било испуњавање нпр. SDG утврђених у Агенди 2030 Уједињених нација. Повезивањем ових циљева са различитим групама права и субјеката

у оквиру стратегије праћења и унапређења људских права омогућава се праћење степена остварености утврђених циљева и потциљева и то кроз координирану активност.

Применом таквог једног документа, стварају се услови да се идентификују области, које нису обухваћене другим стратегијама или другим документима јавних политика и да се укаже на потребу израде и примене посебних планова мера и активности у тим областима.

Имајући све наведено у виду не можемо, а да се не запитамо - коме конкретно таква стратегија служи?

Применом стратегије, која треба да доведе до континуираног унапређивања људских права свакако да ће корист имати појединац у оквиру опште популације, али и припадници друштвено осетљивих група, будући да ће се стање људских права пратити и из визуре ове категорије субјеката.

Корист ће имати и различити нивои територијалне организације, првенствено се мисли на ниво ЈЛС. Стратегија ће имати НАП људских права за спровођење Стратегије, али поред овог плана предлаже се и доношење ПАП-а људских права и ЛАП-ова људских права. Доношењем ЛАП-а људских права обезбеђује се праћење и унапређење људских права на локалном нивоу, што омогућава да се утврди и стање људских права на нивоу конкретне ЈЛС и то са двоструким циљем. Прво, једино на тај начин се могу предузети адекватне мере за унапређење људских права у конкретној ЈЛС, чиме се посредно утиче на ниво људских права у држави у целини. Друго, обезбеђује се упоредивост различитих ЈЛС и упоредивост у односу на покрајински и републички ниво. Таква упоредивост води ка томе да се, у циљу унапређења стања, остварује сарадња више ЈЛС кроз заједничке активности или размену искустава и примера добре праксе (хоризонтално повезивање), као и сарадња различитих нивоа власти кроз пружање подршке и помоћи (вертикално повезивање).

Добро конципирани и реализовани ЛАП-ови људских права у перспективи могу водити ка препознатљивости појединих ЈЛС као градова или општина људских права, што није непознаница у упоредној пракси (нпр. Грац, Нирнберг...). Овакав статус би био вишеструко користан. Поред унапређења људских права, водио би ка унапређењу начина остваривања права на локалну самоуправу, активизму грађана и одговорној и транспарентној управи, развоју конкретне општине или града, па на концу и ка њиховој пријемчивости за инвестиције, што би повратно свакако утицало на напредак и развој општине или града, на подизање животног стандарда и даље унапређивање људских права, а посредно и на подизање стандарда у друштву у целини.

Свакако да корист могу имати и организације цивилног друштва и медији, јер се унапређивањем стања људских права унапређује и њихов положај као друштвених субјеката.

Корист могу имати и послодавци, јер како је већ наведено, унапређење људских права води ка напретку у сваком сегменту, директно или индиректно, па тиме утиче и на положај послодаваца и на унапређење њиховог пословања, али и на стварање простора за нове послодавце.

Ипак, јасно је да се могу јавити одређене опасности у вези са применом Стратегије. Будући да је обухват овакве стратегије широк, постоји опасност преклапања у различитим областима са другим стратегијама. Поред тога, као и свака стратегија и ова захтева извештавање о испуњености циљева и мера, што може довести до оптерећења ресурса, нарочито уколико координација није адекватно успостављена.

Наведене опасности или ризици, нису такви да би умањили значај оваквог документа и уопште довели у питање његово доношење и примену. На наведене опасности треба гледати као на потенцијалне ризике у примени Стратегије, те треба антиципирати мере за избегавање њиховог настанка.

У погледу ризика од преклапања области која су предмет ове и других секторских стратегија, треба поћи од методологије која ће се примењивати приликом праћења стања у одређеним областима. Наиме, секторске стратегије се баве детаљније одређеним конкретним областима јавне политике, дефинишући циљеве за конкретну област (нпр. Стратегија за родну равноправност) или за конкретну групу субјеката (нпр. Стратегија унапређења особа са инвалидитетом). Стратегија праћења и унапређења људских права би представљала оквир за праћење стања група људских права и помогла би тиме да се утврди да ли секторске стратегије у целини, остваривањем својих конкретних циљева, доводе до унапређења људских права уопште. Дакле, могло би се рећи да би она имала кохезивни карактер.

Пример за такав приступ би био нпр. однос Стратегије за унапређење положаја особа са инвалидитетом и Стратегије праћења и унапређења људских права.

Циљ Стратегије унапређења и положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године јесте побољшање свеукупног друштвеног и економског положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији и њихово равноправно учешће у друштву, путем уклањања препрека у области приступачности, партиципације, једнакости, запошљавања, образовања и обуке, социјалне заштите, здравства и других аспеката који доприносе изједначавању њихових могућности и остваривању инклузивне једнакости.

Стратегија праћења и унапређења људских права би обезбедила оквир да се на годишњем нивоу прати стање људских права мерењем степена остварености конкретних група људских права са становишта различитих група субјеката, па тако и особа са инвалидитетом, водећи рачуна и о остварености препорука независних органа, као и међународних стандарда, затим SDG из Агенде 2030 Уједињених нација, чији је фундаментални основ да нико не буде изостављен, као и о остварености препорука механизма Уједињених нација, Савета Европе и других међународних организација. У овом конкретном односу међузависности две стратегије резултати мерења стања људских права када су особе са инвалидитетом у питању би јасно показали да ли постојеће мере дају очекиване резултате.

На овај начин Стратегија се практично јавља као механизам који резултатима своје примене помаже праћење остварености циљева других секторских стратегија, указује на међусобни утицај секторских стратегија и истовремено помаже да се мере и активности исказане у акционим плановима секторских стратегија евентуално унапреде ради ефикасније реализације.

Са доношењем сваке нове стратегије, тако и ове, отвара се нова обавеза извештавања о њеној примени, чиме се поставља питање расположивих ресурса за испуњење обавезе. Под ресурсима подразумевамо не само финансијска средства, већ и капацитете у погледу структуре службеника потребних за ангажовање у испуњењу обавеза.

У погледу потребних финансијских средстава, њихова тачна процена ће бити извршена пошто целокупни оквир Стратегије и пратећег НАП-а људских права буде постављен. Међутим овде треба скренути пажњу на још један аспект примене Стратегије, односно њене ефекте. Како је један од циљева Стратегије унапређење стања људских права, било би врло корисно компоненту унапређења људских права увек имати у виду, не само приликом израде закона и других прописа, већ и приликом буџетског планирања.

Када су капацитети у погледу структуре службеника у питању, две су ствари на које посебно треба скренути пажњу – број и степен стручности службеника потребних за реализацију обавеза по основу Стратегије и њихова организација. Ради одговарајућег испуњења обавеза било би корисно размотрити увођење посебних унутрашњих организационих јединица чији би задатак био, не само просто извештавање о примени Стратегије, већ укупно праћење стања људских права, као и рад на другим питањима од значаја за стање људских права (нпр. мере антидискриминационе политике, родне равноправности, положај припадника националних мањина, положај припадника друштвено осетљивих група и сл.).

Правовременим разматрањем потенцијалних ризика свакако да се може унапред утицати на њихово отклањање у процесу израде и примене Стратегије праћења и унапређења људских права и на тај начин остварити њене добробити у потпуности.

2. ЛЕГИТИМИТЕТ СТРАТЕГИЈЕ

ЗПС својим одредбама уређује стратегије као планске документе, односно као основне документе јавних политика, као и поступак израде и усвајања, укључујући и надлежности у том поступку. Поред тога, ЗПС одредбама у вези са обавезом спровођења јавних консултација и јавних расправа о предложеним решењима поставља оквир за успостављања не само легалитета, већ и легитимитета поступка и документа.

Легитимитет је вредносна компонента сваког документа која обезбеђује да он буде прихваћен од стране субјеката на које се односи, а тиме и да буде потпуно примењив. Легитимитет документа би могао да се изрази као снага документа која не проистиче из његове формалне правне снаге, али је њоме заштићен, већ из његове садржинске/суштинске вредности. Такву суштину најбоље изражава латинска максима *Ius est ars boni et aequi* - Право је уметност доброг и правичног, а која се једино може постићи кроз инклузивни и транспарентни процес, уважавањем ставова и хтења различитих субјеката на које се документ односи и уз поштовање достигнутих стандарда.

У погледу процеса израде и примене Стратегије потребно је обезбедити потпуну инклузивност и транспарентност.

Инклузивност и транспарентност процеса израде Стратегије подразумева укључивање најширег могућег круга субјеката, почев од појединаца, преко организација цивилног друштва, укључујући ту и синдикате, удружења послодаваца, удружења новинара, као и верске заједнице, до представника независних државних органа и органа власти на различитим нивоима територијалне организације. Ови субјекти требало би да буду укључени у процес у свим фазама израде и на свим нивоима на којима се јавне консултације и јавна расправа води – од републичког до локалног нивоа. Њихова улога не треба да буде сведена на пуко изношење ставова и хтења, већ би требало да активно да учествују у евалуацији сваке окончане фазе процеса, што је предуслов за наставак процеса.

Инклузивност и транспарентност процеса, са широким обухватом субјеката који у њему учествују, треба да омогући да Стратегија садржински изрази заједнички формулисане:

- циљеве, опште и посебне (садржина),
- методологију спровођења Стратегије (примена) и
- механизме за праћење примене Стратегије (евалуација и извештавање).

У погледу механизма за праћење примене Стратегије од великог је значаја да се њом предвиди постојање посебних тела, на сваком нивоу територијалне организације, која би чинили представници различитих субјеката укључених у процес израде Стратегије уз могућност каснијег укључивања и нових субјеката.

На републичком нивоу постојећи Савет за праћење примене препорука УН за људска права¹ може бити тело које би по доношењу Стратегије преузело улогу механизма на републичком нивоу уз одговарајуће измене у саставу и надлежностима. Таква нова улога Савета је оправдана ако се има у виду, с једне стране, да је то у овом тренутку национални механизам који прати примену свих препорука механизма УН када су људска права у питању, а са друге стране да ће Стратегија садржати повезнице са циљевима из Агенде 2030 и са већ постојећим препорукама УН механизма.

На покрајинском и локалном нивоу таква тела би могла бити формирана као механизми за праћење примене ПАП-а људских права и ЛАП-ова људских права када они буду донети.

У погледу извештавања од пресудног је значаја да извештаји, сачињени на основу АП-ова људских права (НАП, ПАП И ЛАП) имају одговарајући значај и снагу, која се остварује кроз функционално-органску и садржинску компоненту извештавања.

Функционално-органска компонента извештаја подразумева одређивање органа надлежног за оперативно сачињавање извештаја, улогу посебног тела/механизма у

¹ Савет за праћење примене препорука УН за људска права образован је као саветодавно тело Владе Републике Србије 19.12.2014. године са мандатом од пет година, а потом је поново именован 6.2.2020. године на нови период од пет година, а измене у саставу Савета су извршене 4.3.2021. године услед формирања нових министарстава – Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог и Министарство за бригу о породици и демографију („Сл. гласник РС“ бр. 11/20 и 19/21). Задаци Савета су да разматра и прати примену препорука које Република Србија добија у процесу УПР Савета за људска права УН, затим препорука уговорних тела УН – Комитета за људска права, Комитета за економска, социјална и културна права, Комитета за укидање расне дискриминације, Комитета за елиминисање дискриминације жена, Комитета против тортуре, Комитета за права детета, Комитета за права особа са инвалидитетом и Комитета за присилне нестанке, као и да предлаже мере за примену добијених препорука, да даје мишљења о напретку људских права у извештајном периоду и да даје стручна објашњења о стању људских права и резултатима који су остварени применом препорука. Савет има 12 чланова, а право присуства седницама Савета и учествовања у раду Савета имају и представници НСРС, независних државних органа и организација цивилног друштва. Председница Савета је министарка за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Гордана Чомић, а административно-техничку и стручну подршку раду Савета пружа МИНЉМПДД.

сачињавању извештаја, одређивање органа надлежног за разматрање и објављивање извештаја и утицај извештаја на даљи ток процеса праћења стања људских права.

На сваком нивоу власти, мора бити одређен орган који оперативно извештај сачињава, на основу података прибављених по утврђеној методологији², а затим га доставља посебном телу/механизму за праћење примене Стратегије, односно АП људских права ради претходног разматрања, а потом га доставља органу који је надлежан за разматрање и објављивање извештаја. Са становишта значаја и снаге извештаја, било би корисно да орган који извештај размтара и објављује буде представнички орган.

Утицај извештаја на даљи ток процеса праћења стања људских права је повезан са садржинском компонентом извештавања и са динамиком извештавања. Ради ефикаснијег праћења примене мера из АП-ова људских права и провере методологије корисно би било да се предвиди годишње извештавање.

Садржинска компонента извештавања подразумева да извештаји морају да садрже резултате примене АП-ова и да треба да изражавају инклузивност праћења стања људских права, што значи да сви субјекти који су укључени учествују и у изради извештаја о стању људских права и предлогу мера за унапређење људских права.

Конкретно то би значило да приликом претходног разматрања извештаја од стране посебног тела/механизма сви чланови могу изнети своје примедбе, коментаре, сугестије или додатке извештају, који постају саставни део извештаја, било њиховим инкорпорирањем у сам текст извештаја или њиховим додавањем у виду анекса извештаја.

Овакав начин сачињавања извештаја омогућава свеобухватан преглед стања људских права и добру основу за њихово даље унапређивање.

3. ВИЗИЈА

Стратегија праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године као оквир за координирано и континуирано праћење и унапређење људских права и за развијање културе људских права доприноси да 2030. године Република Србија буде друштво које је дубоко посвећено развијању и неговању културе људских права од најранијег узраста, као најјачој гаранцији солидарног,

² методологија праћења и извештавања биће детаљно уређена у деловима Р.Д. који се односе на НАП, ПАП и ЛАП људских права

хуманог, праведног и толерантног друштва и које је изједначено са најразвијенијим демократским друштвима у остваривању достигнутих међународних стандарда људских права, тако да свако живи живот достојан човека, да његово достојанство буде поштовано и да може слободно да се развија.

Посебни циљеви Стратегије биће дефинисани у процесу јавних консултација кроз дијалог са свим релевантним друштвеним актерима, при чему би циљеви требало да буду усмерени на континуирано унапређење стања људских права, развијање и неговање културе људских права и дефинисање улоге и положаја бранитеља људских права, с тим што се свакако оставља могућност да посебни циљеви буду и другачије дефинисани или да се односе на друга повезана питања.

4. САДРЖИНА

Стратегија би, у складу са горе дефинисаним оквирима за одређивање посебних циљева, имала три области, које су међусобно условљене и повезане, с тим што у случају другачијег дефинисања посебних циљева у току јавних консултација, остаје могућност и редефинисања области Стратегије.

Прва област би се односила на унапређење људских права и подразумевала би постављање четири основна кластера права чије праћење би се спроводило у складу са методологијом формулисаном у оквиру НАП-а људских права.

Предложена су четири основна кластера и то: Кластер I - Живот достојан човека; Кластер II – Слободе; Кластер III – Здравље и Кластер IV - Знање.

Сваки од ових кластера би обухватио одговарајућа људска права која изражавају суштину тог кластера, а на одговарајућим местима би била свакако предвиђена и права националних мањина. Свако од права унутар кластера би требало да буде праћено кроз три суштинска елемента – нормираност права, уживање и заштита права и кроз призму различитих категорија субјеката који право врше – општа популација и друштвено осетљиве групе. Сврха праћења стања је предлагање адекватних мера за унапређење појединих сегмента, како би се стање људских права, појединачно и у целини, унапредило.

Праћење стања људских права и предлози мера за њихово унапређење имају и реактивни и превентивни карактер. Реактивни у смислу отклањања уочених недостатака, а превентивни у смислу спречавања пада достигнутог стандарда и стварања услова за његово даље унапређење.

Детаљнија методологија праћења стања права биће разрађена у оквиру НАП-а људских права о чему ће бити више речи у делу који се бави НАП-ом људских права.

Друга област би се односила на развијање и неговање културе људских права. У том погледу могле би се предвидети различите мере као нпр:

- у систему основног и средњег образовања установити историју и културу људских права као обавезну компоненту у друштвено-хуманистичким и уметничким предметима;
- предузимање активности којима се подстиче и развија укључивање компоненте културе људских права у деловање других друштвено релевантних субјеката, нпр. финансијском подршком различитим програмима и пројектима, финансијским олакшицама и сл.
- приликом израде закона, општих аката и других документа обавезна процена утицаја документа на унапређење људских права уопште;
- увођење принципа унапређења људских и мањинских права у буџетски процес, по узору на родно одговорно буџетирање;
- унапређење капацитета државних и других органа у циљу ефикасног праћења и унапређења људских и мањинских права.

Ова област би се такође односила и на препоруку свим друштвено релевантним субјектима, а нарочито послодавцима да компоненту људских права уврсте у интерне акте којима уређују своју унутрашњу организацију и пословање.

Остваривањем циљева у овој области би се утицало и на побољшање резултата у првој области, будући да би се унапредио друштвени амбијент, односно дошло би до развијања свести у већем делу друштва о значају и потреби поштовања људских права.

Трећа област би се односила на дефинисање положаја, улоге и заштите бранитеља људских права као врло значајног механизма за заштиту и унапређење људских права.

5. ОДРЖИВОСТ

Одрживост Стратегије се односи на капацитете за њено спровођење и на правовремено усвајање новог документа по истеку периода примене.

У процесу израде Стратегије, који ће трајати годину дана, биће благовремено дефинисана потребна средства за њено спровођење.

Уколико се не приступи правовремено изради новог документа који се може усвојити тако да се може одмах почети са његовом применом по истеку периода примене ове стратегије, сви резултати који до тада буду остварени могу да буду доведени у питање, због постојања вакуума у спровођењу. Због тога је од великог значаја да се у последњој години примене приступи изради нове стратегије и пратећег акционог плана, а на основу дотадашњих резултата и искуства, како би се обезбедио континуитет и одрживост резултата.

II ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

ФАЗЕ

Припреме за процес израде Стратегије започете су 1. октобра 2021. године, а рад на Стратегији ће трајати до 1. октобра 2022. године када ће резултирати припремљеним нацртом Стратегије за праћење и унапређење људских права у Републици Србији за период од 2023-2030. године.

У процесу припреме за израду и самој изради Стратегије идентификоване су две главне фазе, прва – припремна фаза и друга – фаза израде самог документа.

Идентификоване фазе нису истоветног трајања, већ је предност у извесном смислу дата припремној фази, која траје од 1. октобра 2021. године до 30. јуна 2022. године, док ће фаза израде документа трајати од 1. јула 2022. године до 1. октобра 2022. године.

Оваква диспропорција у дужини трајања фаза је условљена потребом да су припремној фази обезбеди стабилна и добра основа за израду документа, што подразумева како инклузивни консултативни процес укључивањем свих релевантних друштвених субјеката, тако и истраживачко-аналитички рад. На овај начин се обезбеђује:

- 1) легитимитет документа путем инклузивности процеса и постизања консензуса у погледу садржине;
- 2) садржински квалитет документа путем добре аналитичке припреме у погледу идентификације тема и субјеката и путем континуиране евалуације и
- 3) применљивост и одрживост документа и будућег процеса праћења и унапређења људских права, такође путем добре аналитичке припреме и инклузивности, где аналитичка припрема треба да изнедри идентификацију потенцијалних ризика и мера којима се они могу отклонити или смањити, а инклузивност треба да обезбеди постављања концепта широке друштвене укључености у примену документа.

1. ПРИПРЕМНА ФАЗА (1.10.2021-30.6.2022.)

Припремна фаза је прва фаза и претходи фази израде Стратегије, а чине је следеће потфазе:

- 1) интерна припремна фаза (од 1.10. до 15.11.2021.)
- 2) консултативна фаза (од 9.12.2021.³ до 1.3.2022.) и
- 3) аналитичка фаза (од 1.3. до 30.6.2022.).⁴

1.1. ИНТЕРНА ПРИПРЕМНА ФАЗА (1.10-15.11.2021)

1.1.1. ЦИЉ ИНТЕРНЕ ПРИПРЕМНЕ ФАЗЕ

Интерна припремна фаза се одвија унутар Припремне фазе и спроводи је МИНЉМПДД, а има за циљ адекватну припрему за спровођење целокупног процеса израде и то дефинисањем:

- 1) основе за садржину Стратегије;
- 2) актера који учествују у њеној изради и
- 3) процеса израде.

1.1.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ ИНТЕРНЕ ПРИПРЕМНЕ ФАЗЕ

У оквиру интерне припремне фазе Тим је реализовао низ активности које су имале за циљ формулисање основе за израду Стратегије праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023-2030. године, дефинисање процеса израде и антиципирање ризика у процесу израде.

1) Врсте документа који ће се израдити (разматране опције):

Тим је, приликом разматрања најоптималније врсте документа који ће бити израђен, а који треба да представља документ јавне политике на основу којег ће се пратити и унапређивати стање људских права у Републици Србији, пошао од препорука Бечке декларација УН из 1993. године, која у параграфу 71. позива државе на израду генералног/општег акционог плана за људска права у циљу систематског приступа праћењу и унапређењу људских права. Управо на основу овог документа одређени број држава је усвојио националне акционе планове људских права, док је неколицина

³ почетак јавних консултација је условљен почетком рада портала Е-консултације

⁴ детаљан Календар активности је приказан као Анекс 1

усвојила стратегије. ЕУ има свој Акциони план за људска права и демократију 2015-2019. године, а разматра се идеја да се у перспективи усвоји Стратегија ради праћења поштовања и примене ЕУ Повеље о основним правима.

Тим је приликом разматрања опција имао на уму да ни међу државама које имају своје националне акционе планове људских права нема стандардног модела, већ да је свака од држава прилагођавала план својим потребама и приоритетима. Утврђено је да је дефинисано 22 области (кластера), међутим ниједна од држава није својим документом обухватила све ове кластере. Такође је утврђено да, било да је усвојен национални акциони план или стратегија, ова документа увек садрже повезнице са релевантним међународним документима (SDG, УПР или право, односно стандарди ЕУ).

Имајући наведено на уму, а уједно полазећи од чињенице да у Републици Србији не постоји системско и координирано праћење стања људских права, Тим је разматрао две врсте документа као две могуће опције полазећи преваходно од идеје и циља који се жели постићи таквим документом у Републици Србији.

Идеја одређује циљ, циљ одређује садржину, садржина одређује мере, а мере одређују ризике, ресурсе и време. Имајући у виду овакав силогизам на једној страни, а на другој страни, особености и карактеристике сваког документа утврђене у практичној примени, које се јављају уједно и као предности и као мане, Тим је разматрао две опције.

Карактеристике два документа, на основу којих је извршен избор између две опције, односе се на:

- 1) степен општости, односно конкретности;
- 2) степен обухвата људских права;
- 3) степен обавезности;
- 4) ефикасност примене, период примене и могућност провере методологије;
- 5) посебне карактеристике стратегије.

Поред тога посебно је разматрана предвиђеност форме докумената домаћим законодавством, односно ЗПС-ом.

1) степен општости, односно конкретности

Национални акциони план људских права је конкретнији документ у односу на стратегију, будући да омогућава формулисање конкретних циљева, активности, актера и мера, те је самим тим лакше пратити и мерити степен остварености циљева.

Ова карактеристика уједно може представљати и ману, јер такав тип документа онемогућава формулисање општег дугорочног циља. Није могуће формулисати визију или пројекцију стања људских права у дужем временском периоду.

Стратегија је документ општијег карактера која омогућава управо креирање визије као жељеног стања којем се тежи, као и формулисање општег циља чијом реализацијом се остварује визија у погледу стања људских права за дужи временски период.

Недостатак овакве општости стратегије би свакако била немогућност да се формулишу конкретнији краткорочни циљеви, праћени дефинисањем активности, актера и мера за испуњење тако формулисаних конкретних циљева.

Имајући у виду изнете карактеристике које се односе на степен општости, односно конкретности документа закључено је да се недостатак националног акционог плана у погледу немогућности формулисања визије, односно дугорочног циља не може никако отклонити, док се недостатак општости стратегије у погледу формулисања конкретних циљева, активности и мера може превазићи изградом пратећег Националног акционог плана за примену Стратегије, док је управо особина формулисања општег циља, односно визије, велика предност таквог документа, јер се на тај начин поставља темељ политике и културе људских права и исказује посвећеност државе непрекидном подизању нивоа људских права.

2) степен обухвата људских права

Национални акциони план људских права је по обухвату људских права, с обзиром на своју конкретност, ужи од стратегије, односно њиме се дефинишу тачно одређени кластери људских права који ће бити праћени, а према приоритетима који су утврђени.

Стратегија као општији документ омогућава знатно шири и општији обухват људских права, будући да је праћење и унапређење људских права у стратешком документу постављено на нивоу визије и општег циља. Наравно, било би могуће свести и стратегију на поједине групе права, међутим у том случају то не би више била стратегија која се бави стањем људских права у целини, већ би била посебна, секторска стратегија, а тиме би се свакако довела у питање потреба њеног доношења.

Општи обухват стратегије може носити са собом ризик амбициозног плана о чему ће бити више речи у деловима Р.Д. који се односе на ризике. Међутим управо таква општост, са друге стране омогућава да све групе права, дакле и оне које нису обухваћене секторским стратегијама, буду праћене и унапређене.

Имајући у виду напред наведено, као и идеју да се управо једним документом постави оквир системског и координираног праћења и унапређења људских права,

закључак је да би стратегија као документ пружила бољи обухват и оквир за остваривање таквог циља.

3) степен обавезности

Степен обавезности једног документа условљен је правном снагом коју таквом документу признаје један правни систем.

Правна снага једног документа проистиче из његове садржине, те је таква садржина подупрта одговарајућом формом, коју чине превасходно поступак доношења и форма документа. Од правне снаге ће зависити процедура усвајања која укључује и орган који документ усваја, као и круг субјеката који такав документ обавезује.

Притом треба имати на уму да је потребно раздвојити појмове обавезности и непосредне примењивости. Није нужно да обавезнији документ може бити непосредно спроводив. Најочитији пример за тако нешто је Устав. Устав је највиши правни акт, међутим, осим у делу одредби које се односе на људска права, не примењује се непосредно, већ је потребно законским одредбама конкретизовати и применити уставне одредбе. Чак и поједине одредбе у вези са људским правима, која се непосредно примењују, предвиђају да ће се конкретна права уредити законом (нпр. право на пензијско осигурање).

Национални акциони план људских права, као конкретнији документ који садржи план активности, мера и субјеката, а који се доноси са краћим периодом важења и лимитираног је опсега, будући да се односи искључиво на приоритетне групе права, свакако је слабијег степена обавезности од стратегије.

Његова предност у односу на стратегију би била његова непосредна примењивост.

Стратегија, насупрт националном акционом плану, као општији документ, има већи степен обавезности, а с обзиром на визију која је постављена таквим документом и опште циљеве које треба остварити, стратегију може да доноси Влада, али код особито важних стратешких документа није необично да их усваја и законодавани орган, чиме се онда посебно истиче значај и легитимитет таквог документа, као и његова обавезност.

Међутим, недостатак стратегије у односу на национални акциони план, свакако би био тај што се стратегија не може непосредно примењивати, већ је неопходно израдити и акциони план за њену примену. Овај додатни корак може пролонгирати време потребно за израду документа.

Ако се има у виду циљ који треба остварити документом, а то је унапређење стања људских права, с једне стране континуираним и системским праћењем стања и применом мера одређених на основу резултата мониторинга, а с друге стране константном

едукацијом у циљу утемељења културе људских права, јасно је да би за остварење оваквог циља била оптималнија варијанта документ већег степена обавезности, чији се недостатак непосредне примењивости може отклонити усвајањем пратећег акционог плана.

4) ефикасност примене, период примене и могућност провере методологије

Ефикасност примене документа подразумева који од два могућа документа, која су била предмет разматрања, омогућава ефикаснију реализацију циља који је постављен и коме се стреми.

У уској вези са ефикасношћу примене, односно са циљем који се реализује документом, је и период примене документа, а период примене је тај који обезбеђује могућност провере методологије.

Национални акциони план људских права као конкретнији документ који садржи циљеве мањег степена општости је ефикаснији уколико се тежи остварењу више конкретних циљева или појединачних циљева у приоритетно одређеним групама права. Поред тога, имајући у виду да се национални акциони планови доносе са периодом важења од две године, јасно је да је проверљивост методологије ефикасније у случају националних акционих планова, будући да се она проверава, а тиме и верификује у краћем периоду.

Стратегија као општији документ је оптималније решење уколико се тежи ка остварењу постављене визије и реализацији дугорочних циљева, односно општих циљева. Имајући у виду њену општост и дугорочност циљева, јасно је да се она доноси за период од пет до седам година. Са таквим периодом примене провера методологије би свакако могла да представља проблем. Односно евентуално погрешно или мањкаво постављена методологија, за тако дуг период, би могла да доведе у питање примену самог документа на дуже стазе и да га у крајњем исходу и потпуно обесмисли.

Напред наведене карактеристике немају неку одлучујућу улогу у одабиру документа, већ само указују на потенцијалне предности или мане у случају одабира једног или другог документа, док је њихов избор суштински условљен врстом циља који документ треба да реализује.

Будући да је претходно већ одређено да се у случају Републике Србије тежи општем и дугорочном циљу, јасно је да је унапред одређена опција у контексту ових карактеристика стратегија, с тим што треба имати у виду ризик који проверљивост методологије носи. Ипак, овај ризик се може превазићи на тај начин што ће се методологија у потпуности формулисати у оквиру пратећег акционог плана који се

доноси за краћи период важења у односу на период важења стратегије, тако да се њена примењивост може проверавати у краћим временским периодима.

5) посебне карактеристике (предности и недостаци) стратегије

Стратегија, сама по себи, независно од компарације са националним акционим планом, има одређене предности и недостатке које треба имати у виду приликом израде.

Недостаци који се могу јавити су:

- преклапање са другим стратегијама и областима;
- умножавање извештавања;
- оптерећење ресурса и буџета уколико се не координира адекватно;

Стратегија сама по себи има предности:

- омогућава да се изнедре посебни планови у областима које нису обухваћене другим стратегијама;
- омогућава бољу координацију у испуњавању других документа кроз повезивање са другим стратегијама и другим документима.

О овим специфичностима стратегије више је изложено у делу I Концепт Стратегије у тачки 1. ЗАШТО ЈЕ ПОТРЕБНА СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА И КОЈА ЈЕ КОРИСТ ОД ТАКВОГ ДОКУМЕНТА

б) форма документа – предвиђеност домаћим законодавством (ЗПС)

Национални акциони план људских права није препознат као самостални документ јавне политике у нашем законодавству. Најближе таквој врсти документа би био програм који ЗПС уређује у члану 14, предвиђајући да је програм документ јавне политике који је ужег обухвата од стратегије и да по правилу разрађује посебан циљ стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се доноси.

Дакле, као што се може видети наш ЗПС би подразумевао да би у случају националног акционог плана морала претходно постојати нека стратегија или други плански документ (План развоја, Програм Владе, концепт политике...) који представља основ за доношење националног акционог плана и који би се таквим националним акционим планом реализовао у једном сегменту.

Стратегија као документ јавне политике је дефинисан чланом 11. ЗПС и то као основни документ јавне политике „којим се на целовит начин утврђују стратешки права деловања и јавне политике у конкретној области планирања...“ Поред тога „ако је потребно предузимати широк спектар повезаних активности у дужем временском периоду ради постизања дугорочних циљева, стратегијом се може утврдити целовит

стратешки правац деловања и јавне политике у више сродних области планирања и спровођења јавних политика...“ У погледу периода примене, стратегија се према ЗПС усваја за период од пет до седам година, а остваривање и праћење циљева се спроводи путем акционог плана за спровођење стратегије.

Стратегија обавезно садржи визију, као жељено стање чијем достизању се стреми кроз остваривање општих и посебних циљева утврђених стратегијом.

На основу законских одредби у погледу форме документа јавне политике јасно је да остварењу визије којој стремимо и циља који је постављен, стратегија представља бољу опцију.

Резултат активности - закључак (избор опције):

На основу свих карактеристика напред изнетих и на основу разматрања свих предности и недостатака, као и могућности које нуде национални акциони план и стратегија, **Тим је као целисходнију опцију изабрао стратегију** као документ којим треба да се постави оквир за праћење и унапређење људских права у Републици Србији.

О самој садржини стратегије и другим питањима у вези са њом, више је изнето у оквиру дела I Концепт Стратегије, тачка 4. САДРЖИНА

На овом месту ћемо само напоменути да је Тим приликом утврђивања потенцијалне садржине стратегије пошао од тога да не постоји у упоредној пракси универзални модел за израду оваквог документа, било да се ради о националном акционом плану, било о стратегији, већ да је свуда такав документ био прилагођен потребама и циљевима конкретне државе. Имајући то у виду, Тим је заузео становиште да стратегија као документ треба да покрије широку област људских права, а да за њену реализацију треба усвојити НАП људских права и да доследно остваривање визије утврђене самом стратегијом препоручује и усвајање ПАП-а и ЛАП-ов људских права.

2) Дефинисање процеса израде Стратегије

Дефинисање процеса израде Стратегије је подразумевао одређивање:

- основе за садржину Стратегије и
- фаза процеса израде Стратегије, у оквиру којих је посебно требало одредити:
 - активности за сваку фазу/потфазу и на основу тога период трајања фазе/потфазе;
 - носиоце активности;
 - актере који ће бити укључени у процес израде Стратегије у свакој од фаза;

- ресурсе за спровођење фазе (расположиве и укупно потребне, односно недостајуће)
- потенцијалне ризике и мере за њихово отклањање или превазилажење и
- начин евалуације резултата.

Као *резултат ове активности*, односно конкретних активности претходно таксативно набројаних, је израда овог Р.Д. где је сваки од наведених сегмената обрађен на одговарајућим местима у оквиру различитих потфаза.

3) Припремне радње за наредну (консултативну) потфазу

Припремне радње за наредну (консултативну) потфазу подразумевају:

- израду, достављање и обраду упитника о перцепцији стања људских права и потреби доношења Стратегије и ЈАП-ова за људска права и анализа резултата упитника за различите субјекте на нивоу ЈЛС;

- упитник ће бити достављен:

- преко градоначелника/председника општине следећим субјектима у свакој ЈЛС:

- 1) председнику скупштине града/општине
- 2) градоначелнику/председнику општине;
- 3) члановима градског/општинског већа;
- 4) начелницима посебних градских управа/посебних општинских управа/општинских управа;
- 5) градском/општинском правобраниоцу;
- 6) локалном омбудсману (у ЈЛС где је установљен);
- 7) председнику Савета за међунационалне односе (у ЈЛС где је такав савет установљен);
- 8) координатору за ромска питања;
- 9) председнику савета за родну равноправност (у ЈЛС где је такав савет установљен)
- 10) поверенику за избеглице;
- 11) руководиоцу Канцеларије за младе;

преко Сектора за сарадњу са цивилним друштвом:

- 12) организацијама цивилног друштва;

преко Сектора за националне мањине:

- 13) националним саветима националних мањина.

Поред ових субјеката МИНЉМПДД ће упитник доставити и начелницима округа.

- припрему за:
 - разговоре приликом теренског обилазака округа и
 - реализацију друштвених дијалога;
- идентификовање извора података за почетну анализу стања људских права у Републици Србији;

Резултат активности:

- 1) израђен упитник за различите субјекте на нивоу ЈЛС;⁵
- 2) сачињена листа извора података за почетну анализу стања људских права у Републици Србији;⁶

Резултати осталих активности биће накнадно, по реализацији активности унети у Р.Д.

1.1.3. АКТЕРИ

Актери, у овој фази схваћени као носиоци активности интерне фазе према горе означеним активностима су:

- 1) врста документа који ће се изградити (разматране опције):
Тим
- 2) дефинисање процеса израде Стратегије:
Тим
- 3) припремне радње за наредну (консултативну) фазу у процесу:
 - а. упитник о перцепцији стања људских права и потреби доношења Стратегије и ЛАП-ова за људска права за различите субјекте на нивоу ЈЛС
 - i. израда упитника:
Сектор за људска права уз консултације са осталим члановима Тима;
 - ii. достављање упитника:
специјални саветник Министра – Владимир Јовановић;

⁵ Упитници о перцепцији стања људских права и потреби доношења Стратегије и ЛАП-ова за људска права је приказан као Анекс 2

⁶ Извори података за почетну анализу стања (ex ante) људских права у Републици Србији су приказани као Анекс 3

Сектор за сарадњу са цивилним друштвом;

Сектор за националне мањине;

iii. обрада упитника и анализа резултата:

Сектор за људска права уз консултације са осталим члановима Тима;

b. припрема за:

i. разговоре приликом теренског обилазака округа:

Сектор за људска права уз консултација са осталим члановима Тима

ii. реализација друштвених дијалога:

Сектор за друштвени дијалог уз консултације са осталим члановима Тима

c. израда календара активности⁷:

i. Сектор за људска права

4) идентификовање извора података за почетну анализу стања људских права у Републици Србији:

Сектор за људска права, Сектор за сарадњу са цивилним друштвом уз консултације са осталим члановима Тима;

1.1.4. РИЗИЦИ

Тим је у оквиру интерне припремне фазе антиципирао потенцијалне ризике за сваку од фаза процеса, а који ће на одговарајућим местима у Р.Д. бити посебно приказани.

У погледу интерне потфазе Тим је антиципирао потенцијалне ризике дефинишући их у оквиру сваке од активности у овој потфази и посебно дефинишући ризик од непрепознавања неког од потенцијалних ризика који се може касније јавити у процесу, као и могуће начине за њихово превазилажење.

Потенцијални ризици у интерној фази могу бити:

1) основа за одређивање садржине Стратегије:

ризик:

⁷ Календар активности је приказан као Анекс 1

садржина Стратегије је постављена прешироко, па отуда могуће непрецизно, што може довести да поједина питања не буду у довољној мери или да не буду уопште обухваћена;

начин за превазилажење ризика:

у даљим етапама припремне фазе, као и у фази израде Стратегије, кроз јавну расправу (теренски обиласци округа, друштвени дијалози, онлајн расправа путем посебне платформе) и у оквиру рада Радне групе недостаци могу бити отклоњени, те се оваквим инклузивним процесом и експертским радом постиже консензус у погледу садржине Стратегије чиме се као резултат јавља, не само садржина дефинисана на најбољи могући начин, већ се обезбеђује и легитимитет Стратегије.

2) дефинисање процеса израде Стратегије:

ризик:

временски оквир реализације фаза и потфаза у процесу у контексту:

1. развоја епидемиолошке ситуације и евентуалног увођења строжијих мера које би се односиле на окупљања и присуство ограниченог броја људи у затвореним просторијама, имајући у виду да активности у свакој од наредних потфаза, почев од консултативне, подразумевају учешће одређеног броја субјеката у различитим облицима дијалога и јавне расправе;
2. предстојећих избора и спровођења изборних кампања, будући да ће одређени број субјеката свакако бити ангажован у активностима изборних кампања, чиме се сужава простор за њихово укључивање у активности у појединим потфазама у процесу израде Стратегије које се временски преклапају са изборном кампањом;

начин превазилажења ризика:

постављени временски оквир свакако не би могао да буде коригован, али би начини превазилажења наведених ризика могли да буду у случају:

1. прелазак на онлајн видове консултација, дијалога и јавних расправа;
2. накнадно укључивање субјеката у некој каснијој фази процеса израде;

3) припремне радње за наредну (консултативну) потфазу у процесу:

ризик:

незаинтересованост свих субјеката којима је упитник достављен, да на упитник одговоре или кашњење у одговарању на упитник; из претходног ризика проистиче и ризик пробијања рока у погледу обраде и анализе резултата упитника;

начин превазилажења ризика:

ризик није могуће у потпуности отклонити, али је могуће његове ефекте умањити кроз координирану активност са МДУЛС-ом, тако да се обезбеди највиши могући степен одзива;

у случају каснијег достављања одговора на упитник, што следствено води ка одлагању резултата анализе упитника, ови резултати могу бити презентовани касније током консултативне потфазе, с тим што је њихов значај пресудан за аналитичку потфазу, која почиње 1.3.2022. године, а до тог периода се са великом сигурношћу и извесношћу може очекивати завршетак анализе;

поред тога будући да се ради о упитнику који изражава перцепцију сама незаинтересованост да се на упитник одговори свакако се може у аналитичком смислу тумачити као један од показатеља стања, те се у складу са тим могу прилагодити и даље активности и мере у процесу израде Стратегије ради постизања вишег нивоа заинтересованости.

- 4) извори података за почетну анализу стања људских права у Републици Србији:

ризик:

непотпуно сачињена листа извора података;

начин превазилажења ризика:

извори података су извори који ће бити коришћени у највећој мери у аналитичкој потфази у оквиру припремне фазе, а сама листа ће бити предмет оцене у консултативној фази, тако да ће се и евентуални недостатак отклонити;

- 5) непознавање неког од потенцијалних ризика који се може касније јавити у процесу:

могуће је да у интерној припремној фази није идентификован неки битан ризик који се може јавити касније у процесу.

начин превазилажења ризика:

инклузивност процеса консултативне и аналитичке фазе, како у погледу броја субјеката, тако и у погледу нивоа организације (републички, покрајински и локални) обезбеђује да сви укључени и консултовани актери у сваком тренутку могу истаћи потенцијални ризик који није предвиђен, као и начин за његово превазилажење, те у том смислу приликом спровођења било које форме јавне расправе поред Стратегије тема увек треба да буде и антиципирање потенцијалних ризика и препрека.

1.1.5. РЕСУРСИ

Расположиви ресурси у интерној припремној фази:

- 1) људски ресурси – чланови Тима и две особе ангазоване као техничка подршка у оквиру подршке Тима за људска права УН;
- 2) простор и опрема – канцеларије, техничка опрема и материјал МИНЉМПДД;

Додатни потребни ресурси у интерној припремној фази – нису потребни.

1.1.6. ЕВАЛУАЦИЈА

- 1) интерна евалуација: консултације чланова Тима
- 2) екстерна евалуација: реализоваће се у оквиру консултативне фазе у форми јавних консултација (теренски обилазак округа, друштвени дијалог и онлајн консултације путем посебне платформе)

1.1.7. РОК

Рок за завршетак интерне припремне фазе је 15.11.2021. год.

Активност	Рок за завршетак
Израда прве верзије Р.Д. и достављање члановима Тима на коментаре	1.1.2021.
Коментари чланова Тима у погледу прве верзије Р.Д.	5.11.2021.
Одговор субјеката из ЈЛС на послате упитнике	5.11.2021.
Обрада и анализа упитника, под условом да одговори на упитнике буду достављени до 5.11.2021.	15.11.2021.

Презентовање члановима Тима резултата интерне припремне фазе достављањем допуњеног Р.Д.	15.11.2021.
Објављивање Р.Д. и Обавештења о почетку рада на Стратегији праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године	9.12.2021.

1.2. КОНСУЛТАТИВНА ФАЗА (1.12.2021-1.3.2022)

1.2.1. ЦИЉ

Консултативна фаза има за циљ непосредно укључивање најширег могућег круга друштвено релевантних субјеката на свим нивоима територијалне организације, као и заинтересованих грађана ради израде претходне анализе стања, као и ради заједничког и консесуалног дефинисања кључних елемената Стратегије, превасходно њеног циља и садржине.

Остварење циља ове фазе обезбеђује легитимитет Стратегије и гаранција је њене спроводивости и одрживости.

1.2.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАТИВНЕ ФАЗЕ

У складу са циљем предложене су и активности у оквиру ове фазе, при чему њихова листа није затворена и подложна је детаљнијој разради и евентуалном проширењу, уколико се у току самог спровођења фазе утврди корисност ширих или нових активности ради бољег остварења циља, односно постизања већег степена инклузивности.

Предложене активности су:

- 1) одржавање друштвених дијалога, који ће бити конципирани као општи и тематски;
- 2) консултативни састанци у седиштима округа са релевантним актерима локалних самоуправа;
- 3) консултативни састанци са националним саветима националних мањина;
- 4) тематске седнице Савета за праћење примене препорука УН за људска права и формирање тематских група Савета ради пружања стручне и саветодавне подршке;

- 5) презентовање концепта Стратегије на седници одбора Народне скупштине, као и евентуална јавна слушања у Народној скупштини у организацији надлежног одбора;
- 6) консултативни састанци на покрајинском нивоу са представницима надлежних покрајинских одбора и Покрајинским омбудсманом;
- 7) састанак са Координацијом националних савета националних мањина;
- 8) јавне консултације у електронској форми (путем стандардног упитника, а касније и путем сталне електронске платформе);
- 9) унапређење капацитета МИНЉМПДД и контакт особа из других министарстава спровођењем обука у вези са израдом индикатора за мерење и праћење стања људских права и у вези са процесом извештавања;
- 10) активности усмерене на припрему спровођења наредне фазе, а које подразумевају:
 - a. формулисане закључака са састанака и сумирање предлога грађана са јавних консултација ради њиховог разматрања у наредној (аналитичкој) фази;
 - b. рад на успостављању електронске платформе;
 - c. аналитичку припрему и организацију активности за наредну (аналитичку) фазу;
 - d. одабир контакт особа на сваком нивоу територијалне организације, у договору са представницима органа, као партнера за оперативно спровођење даљих активности;
 - e. отпочињање поступка формирања Посебне радне групе за рад на Стратегији.

Резултати консултативне фазе биће унети по реализацији предвиђених активности.

1.2.3. АКТЕРИ

У консултативној фази ће се ићи за тим да се укључе грађани и најшири могући круг друштвено релевантних актера ради испуњења циља ове фазе. Тим је предложио да у овој фази буду укључени следећи актери:

- 1) грађани;
- 2) представници организација цивилног друштва (НВО, синдикати, удружења послодаваца, удружења новинара);

- 3) представници националних мањина (национални савети националних мањина, Координација националних савета националних мањина, савети за међунационалне односе на нивоу локалних самоуправа);
- 4) представници привредног сектора (Привредна комора Србије);
- 5) саветодавна тела и организације (Савет за праћење примене препорука УН за људска права, СКГО);
- 6) представници академске заједнице;
- 7) представници традиционалних цркава и верских заједница;
- 8) независни државни органи и органи на покрајинском и локалном нивоу и тела на републичком нивоу (Заштитник грађана, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенција за спречавање корупције, ВСС, ДВТ, РЗС, Покрајински омбудсман, локални омбудсмани);
- 9) представници органа власти на различитим нивоима територијалне организације.

Представници међународних организација (УН, Савет Европе, ЕУ, ОЕБС), који својом подршком, знањем и презентовањем упоредне праксе могу значајно допринети изради Стратегије, биће такође укључени у реализацију ове фазе.

1.2.4. РИЗИЦИ

Тим је антиципирао потенцијалне ризике у процесу реализације консултативне фазе и тамо где је то било могуће предложио мере за њихово отклањање или ублажавање.

Предвиђени потенцијални ризици су:

- 1) постизање консензуса, односно компромиса у погледу садржине Стратегије;

Полазећи од ширине обухвата потенцијалних актера и њихове хеторегене структуре оправдано се може очекивати да ће сваки од актера или свака група актера имати различита виђења у погледу циљева или области које треба да буду обухваћене Стратегијом или да ће имати одређене резерве у погледу реализације саме Стратегије. Уколико се дијалогом не буде дошло до компромисних решења, овакав ризик „изневерених очекивања“ прети да умањи прихватљивост Стратегије од стране оних група актера на које се Стратегија односи или који треба да учествују у њеној реализацији. Због тога је од круцијалног значаја постићи заједнички формулисану садржину Стратегије. Такав резултат се може постићи, с једне стране, довољним

степеном уопштавања у Стратегији тако да се дође до заједничког именитеља ставова актера, а са друге стране, довољном конкретизацијом и разрадом појединачних циљева, активности и мера у оквиру АП људских права тако да се одговори на питања, која су као приоритетна одређена од стране различитих актера.

- 2) пасивност појединих актера и/или декларативна подршка појединих актера, без конкретног укључивања;

У консултативној фази, као и у осталим фазама поступка, оправдано је очекивати да неће сви актери показати исти степен спремности и заинтересованости за рад на Стратегији. Очекивано је да ће, с обзиром на значај теме, сви пружити подршку, међутим подршка појединих може остати на декларативном нивоу.

Пасивност појединих актера се не може променити, међутим широка инклузивност процеса ће обезбедити да се сазнају ставови различитих категорија субјеката, што је у овој фази најбитније.

Ради превазилажења овог ризика треба врло рано утврдити који су то субјекти који се могу јавити као пасивни и какви би били директни и индиректни утицаји такве пасивности како би се правовремено реаговало.

- 3) брзина реакције;

У појединим активностима, чија реализација зависи од спољних фактора и актера, могуће је да изостане правовремена реакција или одговор појединих актера из различитих објективних разлога.

Имајући у виду ову могућност, потребно је унапред предвидети план активности како би сви заинтересовани актери могли унапред да имају увид у динамику рада и оно што су очекивања која се стављају пред њих, како би правовремено могли да планирају своје активности.

- 4) епидемиолошка ситуација;

Активности у консултативној фази су такве да подразумевају непосредну комуникацију, што може бити отежано у случају погоршања епидемиолошке ситуације.

Уколико до тога дође начин превазилажења би био прелазак на облике онлајн комуникације.

- 5) обезбеђивање потребних ресурса;

Расположиви и потребни недостајући ресурси су дефинисани у делу 1.2.5 РЕСУРСИ.

Ризик који постоји јесте да недостајући ресурси не буду обезбеђени уопште или да не буду обезбеђени сви или да не буду обезбеђени благовремено. Овај ризик се може отклонити правовременим планирањем и почетком активности у погледу обезбеђивање потребних ресурса, односно у случају немогућности да поједини ресурси буду обезбеђени, правовременом реорганизацијом посла.

6) обухват актера;

Иако је обухват актера који треба да буду укључени у консултативној фази прилично широко постављен, могуће је да није потпун.

С обзиром да консултативна фаза траје три месеца, да ће на почетку ове фазе бити објављено Обавештење о почетку рада на Стратегији, као и да су активности „разноврсне“ остављено је довољно времена и простора да се и актери који нису предвиђени укључе.

7) одабир контакт особа на различитим нивоима територијалне организације;

У погледу одабира контакт особа на различитим нивоима територијалне организације ризик је двојак. Прво, неће у свакој локалној самоуправи бити изабране контакт особе. Друго, изабрана контакт особа неће у довољној мери одговорити постављеним захтевима.

Дужина консултативне фазе омогућава да се први ризик превазиђе накнадним одабиром контакт особе уколико је у питању јединица локалне у којој се планирају значајније активности, односно да се други ризик превазиђе заменом изабране контакт особе другом.

8) начини и рокови евалуације резултата;

Као начини евалуације су постављени јавне консултације и консултације контакт особа, о чему ће више речи бити у делу 36. Расположиве ресурсе у овом тренутку за пројектоване активности чине постојећи капацитети МИНЉМПДД у погледу броја ангажованих службеника, расположиве опреме и простора, као и обезбеђена подршка од стране УН-а и ОЕБС-а у виду организације и реализације две обуке за Тим које се односе на развијање знања и вештина у области извештавања и у области израде и примене индикатора.

Ради реализације појединих активности потребни су додатни ресурси и то за:

- технички аспект реализације друштвених дијалога (онлајн комуникација);

- развој сталне онлајн платформе за јавне консултације и презентацију Стратегије;
- експертску и техничко-административну подршку у поступку обраде и анализе закључака формулисаних у консултативној фази, припреме аналитичке фазе и постављања основа за израду НАП-а људских права (циљеви, активности, мере и индикатори).

ЕВАЛУАЦИЈА.

Ризици који се јављају у вези са евалуацијом, односно резултатима евалуације, су непотпуно дефинисани начини евалуације, рокови и капацитети за спровођење евалуације.

Када су начини евалуације постављени, имајући у виду да ће Р.Д. бити стављен на увид јавности, те ће самим тим и начини евалуације бити предмет јавних консултација, уколико начини нису у потпуности дефинисани, могу бити допуњени на основу сугестија из консултативне фазе. Ризик у погледу постављеног рока за евалуацију је уско повезан са обезбеђеним ресурсима за рад, првенствено у погледу људи који би пружали административно-техничку подршку и у погледу израде онлајн платформе.

9) други непредвиђени ризици;

Сви ризици који нису антиципирани, а могу битно утицати на динамику и квалитет рада на Стратегији, могу бити препознати у току консултативне фазе уз предлог мера за њихово превазилажење. Инклузивност и дужина трајања консултативне фазе гарантују да се непредвиђени ризици могу благовремено утврдити, с тим што је битно у консултативној фази инсистирати, поред дискусије о самој Стратегији и на потенцијалним ризицима у процесу њене израде и примене.

1.2.5. РЕСУРСИ

Расположиве ресурсе у овом тренутку за пројектоване активности чине постојећи капацитети МИНЉМПДД у погледу броја ангажованих службеника, расположиве опреме и простора, као и обезбеђена подршка од стране УН-а и ОЕБС-а у виду организације и реализације две обуке за Тим које се односе на развијање знања и вештина у области извештавања и у области израде и примене индикатора.

Ради реализације појединих активности потребни су додатни ресурси и то за:

- технички аспект реализације друштвених дијалога (онлајн комуникација);
- развој сталне онлајн платформе за јавне консултације и презентацију Стратегије;
- експертску и техничко-административну подршку у поступку обраде и анализе закључака формулисаних у консултативној фази, припреме аналитичке фазе и постављања основа за израду НАП-а људских права (циљеви, активности, мере и индикатори).

1.2.6. ЕВАЛУАЦИЈА

Евалуација у току консултативне фазе је предвиђена као евалуација резултата активности и евалуација коначних резултата фазе.

Евалуација активности подразумева да ће по окончању сваке активности резултати бити евалуирани интерно и екстерно.

Интерна евалуација подразумева консултације чланова Тима у оквиру МИНЉМПДД.

Екстерна евалуација у току реализације саме фазе спроводиће се презентацијом предлога прикупљених током онлајн јавних консултација на консултативним састанцима, а затим и презентацијом формулисаних закључака са одржаних консултативних састанака на наредним консултативним састанцима. Поред тога извештаји о консултативним састанцима ће бити достављани свим учесницима, а на које они могу доставити своје коментаре.

У циљу ширег и ефикаснијег укључивања грађана у процес онлајн консултација и ефикаснијег прикупљања и обраде предлога, потребно је изградити интерактивну електронску платформу.

Евалуација резултата фазе ће се спроводити тако што ће резултати бити инкорпорирани у Р.Д. који се континуирано допуњује и објављује.

1.2.7. РОК

Рок за окончање консултативне фазе је 1.3.2022. године.

Детаљан приказ календара активности биће накнадно унет у Р.Д.

1.3. АНАЛИТИЧКА ФАЗА (1.3-30.6.2022)

1.3.1. ЦИЉ

Аналитичка фаза је последња етапа у Припремној фази и има за циљ, сублимацијом свих закључака и налаза из претходних фаза и спровођењем активности у оквиру саме фазе, формулисање и израду аналитичке основе за израду Стратегије (ex ante анализа), израду Полазне основе Стратегије и постављање основа за израду НАП-а људских права.

1.3.2. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ АКТИВНОСТИ АНАЛИТИЧКЕ ФАЗЕ

Циљеви аналитичке фазе ће се остваривати спровођењем следећих активности:

- 1) јавне консултације које ће се спроводити путем:
 - a. друштвених дијалога;
 - b. консултативних састанака у седиштима округа;
 - c. тематских седница Савета за праћење примене препорука УН за људска права и тематских група Савета и
 - d. сталне интерактивне електронске платформе;
- 2) реализација јавномнењских истраживања и
- 3) рад Посебне радне групе.

Резултати консултативне фазе биће унети по реализацији предвиђених активности

1.3.3. АКТЕРИ

У активности у оквиру аналитичке фазе биће укључени сви актери који су учествовали у консултативној фази уз могућност укључивања нових актера уколико су евентуално изостављени у консултативној фази и/или уколико нови актери покажу интересовање за учешће у овој фази.

Поред актера који су претходно били укључени у реализацију консултативне фазе биће укључена и Посебна радна група.

Посебну радну групу чиниће представници релевантних субјеката који су учествовали у консултативној фази.

Задатак Посебне радне групе је да, на основу закључака и резултата консултативне фазе, као и на основу резултата активности у оквиру саме аналитичке фазе, постави *ex ante* анализу за израду Стратегије, затим да изради Полазне основе Стратегије и постави основу за израду НАП-а људских права. Раду Посебне радне групе стручно-техничку подршку пружа МИНЉМПДД.

Рад Посебне радне групе ће се одвијати на седницама, као и у оквиру подгрупа које ће се формирати ради оперативније обраде посебних тематских области (кластера) Стратегије и НАП-а људских права.

1.3.4. РИЗИЦИ

Будући да аналитичка фаза треба да резултира израдом аналитичке основе из које проистиче садржина Стратегије, као и темељ и оквир за израду НАП-а људских права, Тим је антиципирао потенцијалне ризике у реализацији ове фазе и то ризике који се односе на садржину и ризике који се односе на капацитете.

1) Ризици који се односе на садржину:

a. обим аналитичког оквира;

Ризик у погледу обима аналитичког оквира може проистећи из дефинисане листе извора података за израду претходне (*ex ante*) анализе стања људских права⁸ и састоји се у опасности да листом нису обухваћени сви извори неопходни за потпуно сагледавање актуелног стања људских права.

b. обим дефинисаних области (кластера);

Ризик у погледу обима дефинисаних области (кластера) значи да постављене области (кластери), којима ће се бавити Стратегија, нису адекватно постављени, што се може манифестовати тиме да нису обухваћена сва релевантна питања. Овај ризик се може јавити или зато што поједини релевантни субјекти не учествују у процесу или зато што поједине области (кластери) нису адекватно дефинисани или зато што се радило у непотпуном аналитичком оквиру (нису предвиђени сви релевантни извори података).

⁸ Извори података за почетну анализу стања (*ex ante*) људских права у Републици Србији су приказани као Анекс 3

- c. обим дефинисаних друштвених појава и других утицаја на стање људских и унапређење људских права;

Приликом разматрања основне поставке методологије праћења стања људских права (о чему ће бити више речи на одговарајућим местима у оквиру НАП-а, ПАП-а и ЛАП-а људских права), где је претпостављено да би оптимална методологија била праћење стања људских права не само праћењем реализације компоненти права (нормираност, вршење и заштита), већ и узимањем у обзир утицаја одређених друштвених појава на стање људских права, ризик лежи у томе да нису обухваћене најбитније друштвене појаве или процеси које треба имати у виду. То могу бити негативне друштвене појаве као нпр. предрасуде, дискриминација, сиромаштво и друго. Међутим то могу бити и утицаји који проистичу из развоја савремених технологија, као нпр. развој вештачке интелигенције.

- d. други непредвиђени ризици

Као и у свим другим фазама увек треба имати у виду да постоји могућност да нису антиципирани сви потенцијални ризици.

Сваки од ових наведених ризика, укључујући и непредвиђеност свих ризика, може бити превазиђен захваљујући дужини и инклузивности и консултативне и аналитичке фазе, као и чињеницом да ће за све време процеса Р.Д. бити стављен на увид јавности, а да сам Р.Д. све ове ризике садржи. Инклузивност и транспарентност процеса, омогућава правовремено указивање на постојање ризика уколико није предвиђен, односно на предлагање мера за отклањање евентуалних недостатака.

2) Ризици који се односе на капацитете:

- a. обезбеђивање довољног броја људи за пружање експертске и административно-техничке подршке у аналитичкој фази;
- b. израда интерактивне платформе и њено функционисање;

Ризици који се односе на капацитете подразумевају изостанак подршке за ангажовање довољног броја људи потребних за експертске и административно-техничке послове у аналитичкој фази. Уколико се ови ресурси не обезбеде то може утицати на динамику рада.

Исти је случај уколико се не изради интерактивна платформа, јер би онда сваки вид онлајн консултација подразумевао употребу стандардног упитника и стандардну обраду, која свакако дуже траје, него што би то био случај са интерактивном платформом.

1.3.5. РЕСУРСИ

Расположиве ресурсе у овом тренутку за пројектоване активности чине постојећи капацитети МИНЉМПДД у погледу броја ангажованих службеника, расположиве опреме и простора, као и обезбеђена подршка од стране УН-а и ОЕБС-а у виду организације и реализације две обуке за Тим које се односе на развијање знања и вештина у области извештавања и у области израде и примене индикатора.

Ради реализације аналитичке фазе потребно је обезбедити додатну техничку подршку за организацију друштвених дијалога, додатну експертску и техничко-административну подршку у погледу обраде и анализе података и извора података и подршку за развој и коришћење сталне онлајн платформе.

1.3.6. ЕВАЛУАЦИЈА

Као и у консултативној фази и у аналитичкој фази евалуација је предвиђена као евалуација резултата активности и евалуација коначних резултата фазе.

Евалуација активности подразумева да ће по окончању сваке активности резултати бити евалуирани интерно и екстерно.

Интерна евалуација подразумева консултације чланова Тима у оквиру МИНЉМПДД, а екстерна евалуација подразумева презентацију резултата и закључака њиховом презентацијом на друштвеним дијалозима, консултативним састанцима, као и достављањем извештаја о консултативним састанцима свим учесницима и контакт особама на локалном нивоу и објављивањем на сајту МИНЉМПДД (или интерактивне платформе) у оквиру допуњеног Р.Д.

1.3.7. РОК

Рок за окончање консултативне фазе је 30.6.2022. године.

Детаљан приказ календара активности биће накнадно унет у Р.Д.

2. ФАЗА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ (1.7-1.10.2022)

Фаза израде Стратегија је друга фаза у процесу, која има за циљ финализацију рада на самој стратегији. На основу резултата претходне, припремне фазе и свих појединачних фаза унутар ње, у овој фази треба да се формулише коначан текст Полазних основа Стратегије, односно Нацрт документа. Поред тога у овој фази би требало формулисати и основ за израду НАП-а људских права који се доноси уз Стратегију.

2.1. АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ АКТИВНОСТИ

Активности у оквиру фазе израде Стратегије су следеће:

1) формулисање Полазних основа за израду Стратегије

Полазне основе ће формулисати МИНЉМПДД и Посебна радна група, а на основу резултата претходне, припремне, фазе.

2) јавне консултације о Полазним основама Стратегије

Полазне основе ће бити стављене на увид јавности ради спровођења јавних консултација, и то путем друштвених дијалога и интерактивне онлајн платформе.

3) формулисање предлога Нацрта Стратегије

На основу резултата јавних консултација МИНЉМПДД и Посебна радна група ће формулисати предлог Нацрта Стратегије.

4) јавна расправа о предлогу Нацрта Стратегије

Предлог Нацрта Стратегије биће стављен на увид јавности путем друштвених дијалога и интерактивне онлајн платформе.

5) достављање надлежним ресорима на мишљење Нацрта Стратегије

Резултате јавне расправе МИНЉМПДД и Посебна радна група ће инкорпорирати у Нацрт Стратегије и МИНЉМПДД ће га доставити надлежним ресорима на мишљење.

- 6) достављање Нацрта Стратегије Влади ради усвајања Предлога Стратегије праћења и унапређења стања људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године

По прибављеним мишљењима надлежних ресора МИНЉМПДД ће упутити Нацрт Стратегије Влади ради усвајања Предлога Стратегије, како би Влада потом упутила Народној скупштини Предлог Стратегије на усвајање.

- 7) Влада упућује Предлог Стратегије Народној скупштини на усвајање.

2.2. АКТЕРИ

У погледу активности које се тичу формулисања предлога документа у различитим етапама ове фазе као актери се јављају МИНЉМПДД и Посебна радна група, док ће у консултативним активностима бити укључени грађани путем онлајн платформе и сви релевантни актери кроз учешће у друштвеном дијалогу.

2.3. РИЗИЦИ

У овој фази ризик које је Тим антиципирао је брзина којом надлежни ресори достављају мишљења на документ. Евентуална кашњења појединих ресора могу да пролонгирају рок за достављање Нацрта Влади на усвајање.

Поред тога као континуирани ризик за цео процес јавља се епидемиолошка ситуација, која може отежати спровођење активности како у погледу непосредне комуникације у раду Посебне радне групе и одржавања друштвених дијалога, тако и у погледу броја извршилаца који су ангажовани у реализацији активности.

2.4. РЕСУРСИ

За фазу израде Стратегије на располагању су сви расположиви капацитети МИНЉМПДД у погледу запослених, простора и опреме, као и знање чланова Посебне радне групе.

Додатни ресурси које је потребно обезбедити су:

- експертска и административно-техничка подршка за потребе обраде предлога пристиглих у току јавних консултација и јавне расправе и
- техничка подршка за организовање и спровођење друштвених дијалога.

2.5. ЕВАЛУАЦИЈА

У фази израде Стратегије евалуација резултата биће остварена двојачко – кроз рад Посебне радне групе практично ће се вршити оцена квалитета рада у претходној фази, док ће кроз јавне консултације бити оцењен и резултати рада МИНЉМПДД и Посебне радне групе на Стратегији.

2.6. РОК

Активност	Актер	Рок
Формулисање Полазних основа за израду Стратегије	МИНЉМПДД и Посебна радна група	1-10.7.2022.
Јавне консултације	МИНЉМПДД	11-31.7.2022.
Формулисање Нацрта Стратегије	МИНЉМПДД и Посебна радна група	1-10.8.2022.
Јавна расправа	МИНЉМПДД	11-31.8.2022.
Разматрање предлога са јавне расправе, израда извештаја са јавне расправе и упућивање Нацрта Стратегије на мишљење	МИНЉМПДД и Посебна радна група	1-30.9.2022.
Упућивање Нацрта Стратегије Влади ради усвајања Предлога Стратегије	МИНЉМПДД	1.10.2022.
Упућивање Предлога Стратегије Народној скупштини на усвајање	Влада Републике Србије	

III АКЦИОНИ ПЛАНОВИ ЉУДСКИХ ПРАВА (АП ЉУДСКИХ ПРАВА)

Акциони планови људских права (АП људских права) представљају документе јавне политике којима се реализује Стратегија.

Ради непосредне реализације Стратегије доноси се Национални акциони план људских права (НАП људских права).

Поред овог плана, предлог је да се донесе и Покрајински акциони план људских права (ПАП људских права) и локални акциони планови људских права (ЛАП људских права). Ови планови треба да омогуће праћење стања људских права на покрајинском нивоу и нивоу локалне самоуправе, према методологији која је предвиђена НАП-ом људских права, а која је уједно и прилагођена обиму надлежности покрајинског и локалног нивоа власти.

Применом АП-ова људских права на сва три нивоа територијалне организације дошли бисмо, не само до свеобухватнијег и потпунијег праћења људских права уопште, већ што је битнији до прецизнијег праћења стања људских права на различитим нивоима територијалне организације и у различитим јединицама локалне самоуправе. Оваквим „спуштањем“ праћења стања људских права дошло би се до тога да се на нивоу јединице локалне самоуправе предложе и реализују конкретне мере за унапређење људских права у тој јединици локалне самоуправе, дакле да се оне конкретизују и прилагоде локалним специфичностима. На овај начин би се обезбедио напредак у стању људских права у појединачним општинама и градовима, што би довело до напретка у друштву у целини.

У погледу динамике доношења АП-ова људских права, свакако да уз Стратегију треба да буде усвојен и НАП људских права.

Ипак ради ефикаснијег и потпунијег остваривања циљева из Стратегије било би корисно да се ПАП људских права и најмање једна трећина ЛАП-ова људских права донесе најкасније два месеца по усвајању НАП-а људских права, како би обезбедили координирану примену.

У каснијим ажурирањима Р.Д. сваки од АП-ова људских права биће посебно приказан према следећим елементима:

1. Рад на плану
 - 1.1. активности
 - 1.2. актери
 - 1.3. ризици

- 1.4. ресурси
- 1.5. евалуација
- 1.6. рок за израду
2. Садржина
 - 2.1. кластери и подкластери људских права
 - 2.2. актери/носиоци активности
 - 2.3. индикатори
 - 2.4. ризици
 - 2.5. повезивање са препорукама независних органа и тела, међународних организација, SDG и др.
3. Извештавање
 - 3.1. методологија
 - 3.1.1. прикупљање података
 - 3.1.2. обрада података
 - 3.2. аналитика
 - 3.3. ресурси
 - 3.4. ризици
 - 3.5. евалуација
 - 3.6. рокови
 - 3.7. начин извештавања
4. Праћење и мерење – развијање индекса људских права

Детаљније о сваком од АП-ова људских права, према наведеној структури биће више речи, по окончању консултативне и аналитичке фазе у оквиру припремне фазе.

IV ДОДАТНЕ НАПОМЕНЕ

1. НАПОМЕНЕ О РАДНОМ ДОКУМЕНТУ

Радни документ (у даљем тексту: Р.Д.) је замишљен као документ у коме ће бити обрађена сва питања од значаја за израду Стратегије праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године, а која се односе на потребу доношења таквог документа, њену сврху, визију и циљеве, затим на АП људских права, као и сва питања која се односе на сваку фазу и потфазу израде.

Израдом Р.Д. обезбеђује се квалитетна и транспарентна израда Стратегије, будући да ће у Р.Д. бити детаљно приказана свака фаза у процесу израде.

Р.Д. ће се континуирано израђивати.

Са окончањем појединих активности, а нарочито са окончањем сваке потфазе и фазе у процесу израде резултати ће бити унети у Р.Д. и то кроз измене и допуне у већ сачињеном тексту или кроз допуне у деловима који су резервисани за касније фазе. У постојећем тексту означена су места чија се измена, односно допуна извесно очекује у перспективи.

Прво објављивање Р.Д. на сајту МИНЉМПДД (на српском и на енглеском језику), биће учињено заједно са објављивањем Обавештења о почетку рада МИНЉМПДД на изради Стратегије праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године.

Измењен и допуњен Р.Д. у интегралном облику, ради лакшег праћења текста, биће благовремено објављиван на сајту МИНЉМПДД (на српском и на енглеском језику), по окончању сваке потфазе процеса, уз јасну назнаку које су измене и допуне у тексту извршене, што представља додатни контролни механизам и начин евалуације резултата и процеса.

Р.Д. ће садржати и анексе који треба да олакшају праћење самог текста Р.Д, али и да омогуће свима који су заинтересовани потпуни увид у пратеће документе на основу којих је установљена динамика поступка, формулисана садржина Р.Д. или предузете друге активности.

Предмет јавних консултација ће бити Р.Д. до израде Полазних основа за израду Стратегије праћења и унапређења људских права.

2. ТИМ МИНЉМПДД

Кабинет министра:

- 1) Гордана Чомић, министарка
- 2) Александра Рашковић, шеф кабинета министра
- 3) Мина Роловић-Јочић, државни секретар
- 4) Олена Папуга, државни секретар
- 5) Нинослав Јовановић, државни секретар
- 6) Нада Лазић, специјални саветник министра
- 7) Катарина Штрбац, специјални саветник министра
- 8) Владимир Јовановић, специјални саветник министра

Сектор за људска права:

- 9) Ивана Јоксимовић, в.д. помоћника министра
- 10) Светлана Ђорђевић, виши саветник
- 11) Тања Срећковић, самостални саветник
- 12) Владимир Шоћ, самостални саветник

Сектор за друштвени дијалог:

- 13) Александар Радосављевић, в.д. помоћника министра
- 14) Тања Ракић, виши саветник
- 15) Марија Кунстел, самостални саветник

Сектор за сарадњу са цивилним друштвом:

- 16) Милена Недељков, виши саветник
- 17) Иван Ковачевић, самостални саветник

Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције:

- 18) Кристина Брковић, млађи саветник

Секретаријат Министарства:

- 19) Данијела Јанковић, в.д. секретара министарства

Сектор за националне мањине

- 20) Гордана Говедарица, самостални саветник

Сектор за антидискриминациону политику

21) Никола Радојловић

Улоге организационих јединица МИНЉМПДД у Тиму током процеса:

1. Координација активности
 - a. Кабинет министра – активности према спољним субјектима
 - b. Кабинет министра и Сектор за људска права – интерне активности
2. Аналитика – Сектор за људска права уз подршку Кабинета министра, Секретаријата Министарства и сваки сектор из домена њихове надлежности
3. Инклузивност процеса – Кабинет министра, Сектор за друштвени дијалог и Сектор за сарадњу са цивилним друштвом, на основу смерница Тима
4. Међународна подршка – Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције, на основу смерница Тима
5. Процена ресурса – Секретаријат Министарства, на основу смерница Тима
6. Процена ризика – Сектор за људска права, Кабинет министра, Секретаријат Министарства и сваки сектор из домена своје надлежности

3. ПОДРШКА МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

У овом сегменту ће током процеса за сваку фазу бити приказана подршка међународних организација и то тако што ће бити наведена фаза и потфаза процеса, међународна организација која подршку пружа и облик пружене подршке.

У организација Тима за људска права УН и ОЕБС-а 17. и 18. новембра 2021. године за чланове Тима је одржана дводневна радионица у Нишу на тему: „Механизми УН за људска права: извештавање, праћење и мерење напретка“, на којој су презентовани механизми УН-а, начини извештавања и примене препорука, као и методологија за развијање индикатора људских права. Радионица је допринела даљем развијању капацитета МИНЉМПДД за рад на Стратегији и НАП-у људских права.

V АНЕКСИ

1. КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ

ФАЗА	АКТИВНОСТ	ПЕРИОД/РОК
Консултативна фаза (9.12.2021-1.3.2022. год)	јавне онлајн консултације	9.12.2021-1.3.2022.
	друштвени дијалози (један општи и два тематска)	10.12.2021-1.3.2022.
	консултативни састанци са субјектима на локалном нивоу у седиштима управних округа	20.1-1.3.2022.
	консултативни састанци са националним саветима националних мањина и састанак са Координацијом националних савета националних мањина	20.1-1.3.2022.
	консултативни састанци са представницима надлежних покрајинских одбора, Покрајинским омбудсманом и са другим субјектима на покрајинском нивоу	1.2-1.3.2022.
	презентовање концепта Стратегије на седници надлежног одбора НСРС и јавно слушање у НСРС у организацији надлежног одбора	1.2-1.3.2022.
	тематске седнице Савета за праћење примене препорука УН за људска права	20.12.2021-1.3.2022.
	формирање Посебне радне групе за рад на Стратегији	1.2-1.3.2022.
израда извештаја о спровођењу консултативне фазе, формулисање закључака и ажурирање Р.Д.		10.3.2022.

ФАЗА	АКТИВНОСТ	ПЕРИОД/РОК
Аналитичка фаза (1.3-30.6.2022.год)	припрема за спровођење аналитичко-истраживачке фазе	1.3-15.3.2022.
	јавне онлајн консултације	15.3-30.6.2022.
	друштвени дијалози (један општи и два тематска)	1.4-15.6.2022.
	консултативни састанци са субјектима на локалном нивоу у седиштима управних округа	15.4-15.6.2022.
	тематске седнице Савета за праћење примене препорука УН за људска права	1.4-15.6.2022.
	јавномњенско истраживање	1.4-1.6.2022.
	рад Посебне радне групе	15.3-30.6.2022.
израда извештаја о спровођењу аналитичко-истраживачке фазе, формулисање закључака и ажурирање Р.Д.		10.7.2022.

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

ФАЗА	АКТИВНОСТ	ПЕРИОД/РОК
Фаза израде Стратегије (1.7-1.10.2022.год)	формулисање Полазних основа за израду Стратегије	1-10.7.2022.
	јавне онлајн консултације	11-31.7.2021.
	формулисање Нацрта Стратегије	1-10.8.2022.
	јавна расправа (онлајн јавна расправа, седница Савета и друштвени дијалог)	11-31.8.2022.
	разматрање предлога са јавне расправе, израда извештаја са јавне расправе и упућивање Нацрта Стратегије на мишљење надлежним органима и институцијама	1-30.9.2022.
	разматрање пристиглих мишљења и упућивање Нацрта Стратегије Влади ради усвајања Предлога Стратегије	1.10.2022.

2. УПИТНИЦИ

2.1. УПИТНИК ЗА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

I ОЦЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА

1) Оцените оценом од 1 до 5, према сопственом мишљењу, стање људских права код нас у односу на развијене демократске државе

где оцене изражавају ваше мишљење на следећи начин:

ОЦЕНА	ОПИС ОЦЕНЕ
1 – НЕДОВОЉНО	нека права уопште не постоје код нас;
2 – ЛОШЕ	грађани имају „на папиру“ иста права, али у пракси не могу да врше нека од њих;
3 – ОСРЕДЊЕ	грађани имају иста права и могу да их врше и заштите када су повређена, али отежано; (компликованије процедуре, заштита права није довољно ефикасна)
4 – ВРЛО ДОБРО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите без већих тешкоћа, али има места за унапређење;
5 – ОДЛИЧНО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите вез икаквих тешкоћа у складу са прописима;

<i>Напомена: под стањем се подразумева да је право прописано, да може да се остварује и да се заштити у случају повреде.</i>	У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ <i>(заокружите за свако питање једну оцену)</i>	У ВАШЕМ ГРАДУ / ВАШОЈ ОПШТИНИ <i>(заокружите за свако питање једну оцену)</i>
а) опште стање људских права	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
б) стање права радника	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
в) стање права припадника националних мањина	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
г) стање права припадника ромске националне мањине	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
д) стање права особа са инвалидитетом	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ђ) стање права жена	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
е) стање права старијих особа	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ж) стање права детета	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
з) стање права младих	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
и) стање права ЛГБТИ+ особа	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ј) стање права избеглих и интерно расељених лица, тражилаца азила и миграната	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
к) стање заштите животне средине	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
л) стање верских права и слобода	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

2) Која је по вашем мишљењу највећа препрека у раду институција за потпуно остваривање људских права грађана пред институцијама?

У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ <i>(можете да заокружите више одговора)</i>	У ВАШЕМ ГРАДУ / ВАШОЈ ОПШТИНИ <i>(можете да заокружите више одговора)</i>
а) недовољан број државних службеника,	а) недовољан број службеника,
б) недовољно финансијских средстава за остваривање надлежности институције	б) недовољно финансијских средстава за остваривање надлежности институције
в) недовољно других ресурса за остваривање надлежности институције	в) недовољно других ресурса за остваривање надлежности институције
г) лоша организација посла	г) лоша организација посла
д) компликоване процедуре или процедуре које дуго трају	д) компликоване процедуре или процедуре које дуго трају
ђ) незаинтересованост или нестручност државних службеника	ђ) незаинтересованост или нестручност државних службеника
е) корупција	е) корупција
ж) дискриминација грађана по неком основу	ж) дискриминација грађана по неком основу
з) друго (наведите: _____)	з) друго (наведите: _____)

3) Која је по вашем мишљењу највећа препрека коју грађани имају у остваривању својих права?

У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ <i>(можете да заокружите више одговора)</i>	У ВАШЕМ ГРАДУ / ВАШОЈ ОПШТИНИ <i>(можете да заокружите више одговора)</i>
а) непознавање својих права и процедура, недовољна информисаност	а) непознавање својих права и процедура, недовољна информисаност
б) неповерење у институције	б) неповерење у институције
в) бојазан од последица у случају указивања на негативне појаве	в) бојазан од последица у случају указивања на негативне појаве
г) физичка недоступност институција	г) физичка недоступност институција
д) пасивност грађана	д) пасивност грађана
ђ) корупција	ђ) корупција
е) дискриминација	е) дискриминација
ж) лоши прописи или неефикасна примена прописа	ж) лоши прописи или неефикасна примена прописа
з) друго (наведите: _____)	з) друго (наведите: _____)

4) Одговорима на наредна питања оценићете, по вашем мишљењу, утицај мера током ванредног стања из 2020. године на стање људских права уопште и на појединачне групе права, односно на појединачне групе корисника права.

4.1) По вашем мишљењу људска права уопште, мерама током ванредног стања су била ограничена више него што је потребно? (заокружите одговор)

У Републици Србији	ДА	НЕ
У вашем граду / вашој општини	ДА	НЕ

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАВЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

4.2) По вашем мишљењу, која права и према којим групама грађана су права била ограничена у Републици Србији и у вашем граду / вашој општини мерама током ванредног стања 2020. године и како бисте оценили ниво тих права после ванредног стања?

	Оцените обим ограничење права у ванредном стању: 1) није било ограничено 2) оправдано ограничено 3) прекомерно ограничено <i>(за свако право заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>			Оцените ниво права после укидања ванредног стања у односу на период пре ванредног стања: 1) нижи ниво (погоршање) 2) исти ниво 3) виши ниво (побољшање) <i>(за свако право заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>		
а) право на здравље/здравствену заштиту						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
б) право на образовање						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
в) право на информисање и слобода изражавања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
г) слобода окупљања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
д) слобода кретања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ђ) верска права и слободe						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
е) права радника						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ж) права послодавца						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
з) права жена						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
и) права особа са инвалидитетом						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ј) права старијих особа						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
к) права припадника националних мањина						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
л) права припадника ромске националне мањине						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
љ) права детета						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
м) права младих						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
н) права ЛГБТИ+ особа						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
о) права лица лишених слободe						

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
њ) права хроничних болесника и лица са сметњама у развоју (не односи се на кориснике установе социјалне заштите)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
о) друга права или права других лица (наведите: _____)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3

4.3) Да ли у вашем граду/општини постоји установа социјалне заштите (резиденцијална установа – геронтолошки центар, установа за смештај особа са сметњама у развоју и сл) и/или прихватни и азилни центар?

ДА НЕ

4.4) Уколико је одговор на претходно питање ДА оцените по вашем мишљењу, ограничење мерама током ванредног стања 2020. године

- права корисника установа социјалне заштите (резиденцијалне установе) и
- права миграната и тражилаца азила смештених у прихватним и азилним центрима

и како бисте оценили ниво ових права после ванредног стања?

	Оцените обим ограничење права у ванредном стању: 1) није било ограничено 2) оправдано ограничено 3) прекомерно ограничено <i>(заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>	Оцените ниво права после укидања ванредног стања у односу на период пре ванредног стања: 1) нижи ниво (погоршање) 2) исти ниво 3) виши ниво (побољшање) <i>(заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>				
а) права корисника установа социјалне заштите (резиденцијалне установе - геронтолошки центар, установа за смештај лица са сметњама у развоју и сл.)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
б) права лица смештених у центрима за азил						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3

II СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

НАПОМЕНА: Стратегија за праћење и унапређење људских права је стратешки документ који омогућава да се системски и координирано прати стање људских права у различитим областима и да се предузимају адекватне мере за унапређење људских права.

5. Република Србија у процесу приступања ЕУ има обавезу да усвоји Стратегију за праћење и унапређење људских права?

ДА НЕ

6. Република Србија је већ усвојила Стратегију за праћење и унапређење људских права?

ДА НЕ

7. По вашем мишљењу Стратегија за праћење и унапређење људских права је:

(за сваку изјаву заокружите само један одговор који изражава ваше мишљење)

Непотребна, јер се стање људских права већ прати на добар начин у Републици Србији	1) слажем се 2) не слажем се 3) не знам
Непотребна, јер већ постоји довољан број стратегија	1) слажем се 2) не слажем се 3) не знам
Потребна, јер не постоји стратегија која на системски начин прати и унапређује људска права	1) слажем се 2) не слажем се 3) не знам
Потребна, јер је то обавеза у приступању ЕУ	1) слажем се 2) не слажем се 3) не знам

8. У Републици Србији се сваке године подноси Годишњи извештај о стању људских права?

ДА НЕ

9. Годишњи извештај о стању људских права подноси:

(заокружите одговор)

1. Народна скупштина
2. Влада Републике Србије
3. министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог
4. Заштитник грађана
5. други независни државни орган
6. организација цивилног друштва
7. друго: _____ (упишите)

III ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА У ЈЕДИНИЦИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

(ЛАП ЉУДСКИХ ПРАВА)

НАПОМЕНА: ЛАП људских права представља документ који доноси скупштина јединице локалне самоуправе и садржи субјекте и мере за праћење и унапређење стања људских права у јединици локалне самоуправе, а којим се могу обухватити сва људска права из надлежности јединице локалне самоуправе или оне групе људских права за које се утврди да је њихово праћење и унапређење приоритетно.

Према вашем мишљењу:

10. У вашем граду / вашој општини треба усвојити ЛАП људских права?

ДА НЕ

11. ЛАП људских права у вашем граду / вашој општини треба да обухвати сва људска права из надлежности локалне самоуправе или само неке групе људских права?

СВА ЉУДСКА ПРАВА

НЕКЕ ГРУПЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

Ако је одговор НЕКЕ ГРУПЕ ЉУДСКИХ ПРАВА наведите које су то групе људских права:

12. Ваша локална самоуправа располаже довољним финансијским и другим ресурсима да усвоји и спроведе ЛАП људских права?

ДА НЕ

13. Приликом израде ЛАП-а људских права органи локалне самоуправе треба да консултују:
(дозвољено је заокруживање више одговора)

1. грађане (збор грађана, референдум)
2. месне заједнице
3. месне канцеларије
4. локалне организације цивилног друштва
5. друга удружења грађана
6. национални савет националне мањине
7. синдикате на нивоу јединице локалне самоуправе
8. удружења послодаваца
9. локалне медије
10. основне и средње школе (и факултете уколико постоје у јединици локалне самоуправе)
11. цркве
12. друге субјекте (навести које друге субјекте: _____)

13. Који је главни ризик који би представљао сметњу изради, усвајању и примени ЛАП-а људских права?

(заокружите само један одговор)

1. незаинтересованост грађана
2. незаинтересованост других субјеката
3. недостатак политичке воље
4. недовољни ресурси за израду и спровођење локалног акционог плана
5. друго (навести други ризик: _____)

14. Шта сматрате највећом препреком унапређењу људских права у вашем граду / вашој општини?
(наведите само једну препреку)

IV ПОСЕБНИ ДЕО УПИТНИКА ЗА ГРАДОНАЧЕЛНИКА/ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

Укупан број службеничких радних места у управи према акту којим су радна места систематизована	Унети број _____
Укупан број попуњених службеничких радних места у управи	Унети број _____
Укупан износ буџета за 2020. и за 2021. годину	Унети износ 2020. г. _____ Унети износ 2021. г. _____
Да ли управа има успостављен систем е-управе?	Да Не (заокружити одговор)
У јединици локалне самоуправе установљен је:	
Локални омбудсман	Да Не (заокружити одговор)
Савет за међунационалне односе	Да Не (заокружити одговор)
Координатор за ромска питања	Да Не (заокружити одговор)
Савет за родну равноправност или координатор за родну равноправност	Да Не (заокружити одговор)
Повереник за избеглице	Да Не (заокружити одговор)
Канцеларија за младе	Да Не (заокружити одговор)

2.2. УПИТНИК ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

I ОЦЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА

1. Оцените оценом од 1 до 5, према сопственом мишљењу, стање људских права код нас у односу на развијене демократске државе

где оцене изражавају ваше мишљење на следећи начин:

ОЦЕНА	ОПИС ОЦЕНЕ
1 – НЕДОВОЉНО	нека права уопште не постоје код нас;
2 – ЛОШЕ	грађани имају „на папиру“ иста права, али у пракси не могу да врше нека од њих;
3 – ОСРЕДЊЕ	грађани имају иста права и могу да их врше и заштите када су повређена, али отежано; (компликованије процедуре, заштита права није довољно ефикасна)
4 – ВРЛО ДОБРО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите без већих тешкоћа, али има места за унапређење;
5 – ОДЛИЧНО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите без икаквих тешкоћа у складу са прописима;

<i>Напомена: под стањем се подразумева да је право прописано, да може да се остварује и да се заштити у случају повреде.</i>	У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ <i>(заокружите за свако питање једну оцену)</i>	У ВАШЕМ ГРАДУ / ВАШОЈ ОПШТИНИ <i>(заокружите за свако питање једну оцену)</i>
а) опште стање људских права	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
б) стање права радника	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
в) стање права припадника националних мањина	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
г) стање права припадника ромске националне мањине	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
д) стање права особа са инвалидитетом	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ђ) стање права жена	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
е) стање права старијих особа	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ж) стање права детета	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
з) стање права младих	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
и) стање права ЛГБТИ+ особа	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
ј) стање права избеглих и интерно расељених лица, тражилаца азила и миграната	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
к) стање заштите животне средине	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
л) стање верских права и слобода	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

4. Која је по вашем мишљењу највећа препрека у раду институција за потпуно остваривање људских права грађана пред институцијама?

У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	У ВАШЕМ ГРАДУ / ВАШОЈ ОПШТИНИ
--------------------	-------------------------------

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАВЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

4.2) По вашем мишљењу, која права и према којим групама грађана су права била ограничена у Републици Србији и у вашем граду / вашој општини мерама током ванредног стања 2020. године и како бисте оценили ниво тих права после ванредног стања?

	Оцените обим ограничење права у ванредном стању: 4) није било ограничено 5) оправдано ограничено 6) прекомерно ограничено <i>(за свако право заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>			Оцените ниво права после укидања ванредног стања у односу на период пре ванредног стања: 4) нижи ниво (погоршање) 5) исти ниво 6) виши ниво (побољшање) <i>(за свако право заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>		
а) право на здравље/здравствену заштиту						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
б) право на образовање						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
в) право на информисање и слобода изражавања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
г) слобода окупљања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
д) слобода кретања						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ђ) верска права и слободe						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
е) права радника						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ж) права послодавца						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
з) права жена						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
и) права особа са инвалидитетом						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
ј) права старијих особа						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
к) права припадника националних мањина						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
л) права припадника ромске националне мањине						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
љ) права детета						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
м) права младих						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
н) права ЛГБТИ+ особа						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
о) права лица лишених слободe						

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
њ) права хроничних болесника и лица са сметњама у развоју (не односи се на кориснике установе социјалне заштите)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
о) друга права или права других лица (наведите: _____)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3

4.3) Да ли у вашем граду/општини постоји установа социјалне заштите (резиденцијална установа – геронтолошки центар, установа за смештај особа са сметњама у развоју и сл) и/или прихватни и азилни центар?

ДА НЕ

4.4) Уколико је одговор на претходно питање ДА оцените по вашем мишљењу, ограничење мерама током ванредног стања 2020. године

1. права корисника установа социјалне заштите (резиденцијалне установе) и
2. права миграната и тражилаца азила смештених у прихватним и азилним центрима

и како бисте оценили ниво ових права после ванредног стања?

	Оцените обим ограничење права у ванредном стању: 4) није било ограничено 5) оправдано ограничено 6) прекомерно ограничено <i>(заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>	Оцените ниво права после укидања ванредног стања у односу на период пре ванредног стања: 4) нижи ниво (погоршање) 5) исти ниво 6) виши ниво (побољшање) <i>(заокружите број који изражава ваше мишљење)</i>				
а) права корисника установа социјалне заштите (резиденцијалне установе - геронтолошки центар, установа за смештај лица са сметњама у развоју и сл.)						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3
б) права лица смештених у центрима за азил						
У Републици Србији	1	2	3	1	2	3
У вашем граду / вашој општини	1	2	3	1	2	3

II СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

НАПОМЕНА: Стратегија за праћење и унапређење људских права је стратешки документ који омогућава да се системски и координирано прати стање људских права у различитим областима и да се предузимају адекватне мере за унапређење људских права.

5. Република Србија у процесу приступања ЕУ има обавезу да усвоји Стратегију за праћење и унапређење људских права?

ДА НЕ

6. Република Србија је већ усвојила Стратегију за праћење и унапређење људских права?

ДА НЕ

7. По вашем мишљењу Стратегија за праћење и унапређење људских права је:

(за сваку изјаву заокружите само један одговор који изражава ваше мишљење)

Непотребна, јер се стање људских права већ прати на добар начин у Републици Србији	4) слажем се 5) не слажем се 6) не знам
Непотребна, јер већ постоји довољан број стратегија	4) слажем се 5) не слажем се 6) не знам
Потребна, јер не постоји стратегија која на системски начин прати и унапређује људска права	4) слажем се 5) не слажем се 6) не знам
Потребна, јер је то обавеза у приступању ЕУ	4) слажем се 5) не слажем се 6) не знам

8. У Републици Србији се сваке године подноси Годишњи извештај о стању људских права?

ДА НЕ

9. Годишњи извештај о стању људских права подноси:

(заокружите одговор)

8. Народна скупштина
9. Влада Републике Србије
10. министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог
11. Заштитник грађана
12. други независни државни орган
13. организација цивилног друштва
14. друго: _____ (упишите)

III ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА У ЈЕДИНИЦИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

(ЛАП ЉУДСКИХ ПРАВА)

НАПОМЕНА: ЛАП људских права представља документ који доноси скупштина јединице локалне самоуправе и садржи субјекте и мере за праћење и унапређење стања људских права у јединици локалне самоуправе, а којим се могу обухватити сва људска права из надлежности јединице локалне самоуправе или оне групе људских права за које се утврди да је њихово праћење и унапређење приоритетно.

Према вашем мишљењу:

10. У вашем граду / вашој општини треба усвојити ЛАП људских права?

ДА НЕ

11. ЛАП људских права у вашем граду / вашој општини треба да обухвати сва људска права из надлежности локалне самоуправе или само неке групе људских права?

СВА ЉУДСКА ПРАВА НЕКЕ ГРУПЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

Ако је одговор НЕКЕ ГРУПЕ ЉУДСКИХ ПРАВА наведите које су то групе људских права:

12. Ваша локална самоуправа располаже довољним финансијским и другим ресурсима да усвоји и спроведе ЛАП људских права?

ДА НЕ

13. Приликом израде ЛАП-а људских права органи локалне самоуправе треба да консултују:
(дозвољено је заокруживање више одговора)

- 1) грађане (збор грађана, референдум)
- 2) месне заједнице
- 3) месне канцеларије
- 4) локалне организације цивилног друштва
- 5) друга удружења грађана
- 6) национални савет националне мањине
- 7) синдикате на нивоу јединице локалне самоуправе
- 8) удружења послодаваца
- 9) локалне медије
- 10) основне и средње школе (и факултете уколико постоје у јединици локалне самоуправе)
- 11) цркве
- 12) друге субјекте (навести које друге субјекте:
_____)

14. Који је главни ризик који би представљао сметњу изради, усвајању и примени ЛАП-а људских права?

(заокружите само један одговор)

6. незаинтересованост грађана
7. незаинтересованост других субјеката
8. недостатак политичке воље
9. недовољни ресурси за израду и спровођење локалног акционог плана
10. друго (навести други ризик: _____)

15. Шта сматрате највећом препреком унапређењу људских права у вашем граду / вашој општини?
(наведите само једну препреку)

2.3. УПИТНИК ЗА НАЦИОНАЛНЕ САВЕТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

I ОЦЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА

1. Оцените оценом од 1 до 5, према сопственом мишљењу, стање људских права код нас у односу на развијене демократске државе

где оцене изражавају ваше мишљење на следећи начин:

ОЦЕНА	ОПИС ОЦЕНЕ
1 – НЕДОВОЉНО	нека права уопште не постоје код нас;
2 – ЛОШЕ	грађани имају „на папиру“ иста права, али у пракси не могу да врше нека од њих;
3 – ОСРЕДЊЕ	грађани имају иста права и могу да их врше и заштите када су повређена, али отежано; (компликованије процедуре, заштита права није довољно ефикасна)
4 – ВРЛО ДОБРО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите без већих тешкоћа, али има места за унапређење;
5 – ОДЛИЧНО	грађани имају иста права, врше их и могу да их заштите без икаквих тешкоћа у складу са прописима;

<i>Напомена: под стањем се подразумева да је право прописано, да може да се остварује и да се заштити у случају повреде.</i>	<i>(заокружите за свако питање једну оцену)</i>				
а) опште стање људских права	1	2	3	4	5
б) стање права радника	1	2	3	4	5
в) стање права припадника националних мањина	1	2	3	4	5
г) стање права припадника ромске националне мањине	1	2	3	4	5
д) стање права особа са инвалидитетом	1	2	3	4	5
ђ) стање права жена	1	2	3	4	5
е) стање права старијих особа	1	2	3	4	5
ж) стање права детета	1	2	3	4	5
з) стање права младих	1	2	3	4	5
и) стање права ЛГБТИ+ особа	1	2	3	4	5
ј) стање права избеглих и интерно расељених лица, тражилаца азила и миграната	1	2	3	4	5
к) стање заштите животне средине	1	2	3	4	5
л) стање верских права и слобода	1	2	3	4	5

2. Која је по вашем мишљењу највећа препрека у раду институција за потпуно остваривање људских права грађана пред институцијама?

<i>(можете да заокружите више одговора)</i>
а) недовољан број државних службеника,
б) недовољно финансијских средстава за остваривање надлежности институције
в) недовољно других ресурса за остваривање надлежности институције

КОНЦЕПТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈА ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2030. ГОДИНЕ – РАДНИ ДОКУМЕНТ

д) слобода кретања					
1	2	3	1	2	3
ђ) верска права и слободe					
1	2	3	1	2	3
е) права радника					
1	2	3	1	2	3
ж) права послодаваца					
1	2	3	1	2	3
з) права жена					
1	2	3	1	2	3
и) права особа са инвалидитетом					
1	2	3	1	2	3
ј) права старијих особа					
1	2	3	1	2	3
к) права припадника националних мањина					
1	2	3	1	2	3
л) права припадника ромске националне мањине					
1	2	3	1	2	3
љ) права детета					
1	2	3	1	2	3
м) права младих					
1	2	3	1	2	3
н) права ЛГБТИ+ особа					
1	2	3	1	2	3
о) права лица лишених слободe					
1	2	3	1	2	3
њ) права хроничних болесника и лица са сметњама у развоју (не односи се на кориснике установе социјалне заштите)					
1	2	3	1	2	3
о) друга права или права других лица (наведите: _____)					
1	2	3	1	2	3
а) права корисника установа социјалне заштите (резиденцијалне установе - геронтолошки центар, установа за смештај лица са сметњама у развоју и сл.)					
1	2	3	1	2	3
б) права лица смештених у центрима за азил					
1	2	3	1	2	3

II СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

НАПОМЕНА: Стратегија за праћење и унапређење људских права је стратешки документ који омогућава да се системски и координирано прати стање људских права у различитим областима и да се предузимају адекватне мере за унапређење људских права.

5. По вашем мишљењу Стратегија за праћење и унапређење људских права је:

(за сваку изјаву заокружите само један одговор који изражава ваше мишљење)

Непотребна, јер се стање људских права већ прати на добар начин у Републици Србији	7) слажем се 8) не слажем се 9) не знам
Непотребна, јер већ постоји довољан број стратегија	7) слажем се 8) не слажем се 9) не знам
Потребна, јер не постоји стратегија која на системски начин прати и унапређује људска права	7) слажем се 8) не слажем се 9) не знам

Потребна, јер је то обавеза у приступању ЕУ	7) слажем се 8) не слажем се 9) не знам
---	---

6. Приликом израде Стратегије Министарство треба да консултује:

(дозвољено је заокруживање више одговора)

- 1) грађане
- 2) организације цивилног друштва
- 3) друга удружења грађана
- 4) национални савет националне мањине
- 5) синдикате
- 6) удружења послодаваца
- 7) медије
- 8) академску заједницу (факултети, институти, САНУ...)
- 9) цркве
- 10) друге субјекте (навести које друге субјекте:
_____)

7. Који је главни ризик који би представљао сметњу изради, усвајању и примени Стратегије?

(заокружите само један одговор)

- 7.1) незаинтересованост грађана
- 7.2) незаинтересованост других субјеката
- 7.3) недостатак политичке воље
- 7.4) недовољни ресурси за израду и спровођење локалног акционог плана
- 7.5) друго (навести други ризик: _____)

8. Шта сматрате највећом препреком унапређењу људских права?

(наведите само једну препреку)

2.4. ОБРАЗАЦ ЗА ЈАВНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ ЗА ИЗРАДУ ПОЛАЗНИХ ОСНОВА ЗА СТРАТЕГИЈУ ПРАЋЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ОД 2023. ДО 2030. ГОДИНЕ

Период трајања јавних консултација:	9.12.2021-1.3.2022. године
Врста јавних консултација:	онлајн консултације
Место објаве:	Портал Е-партиципација https://ekonsultacije.gov.rs/ и званична интернет презентација Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог
Документ који је предмет јавних консултација:	Радни документ – Концепт и процес израде Стратегије праћења и унапређења људских права у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године
Адреса за доставу коментара:	ljudskaprava@minlmpdd.gov.rs

Назив/Име и презиме подносиоца коментара	
Имејл адреса подносиоца коментара:	

Да ли је потребно укључити још неке субјекте у консултације и које?	
Да ли је потребно предвидети још неки начин спровођења јавних консултација који није предвиђен у Радном документу и који?	
Да ли је потребно предвидети још неки извор података који није предвиђен у Радном документу и који?	
Да ли постоје још неки ризици у процесу израде Стратегије који нису дефинисани у Радном документу и који?	
Које мере бисте предложили за превазилажење ризика који сте навели?	
Поред области наведених у Радном документу, друге области којима би Стратегија требало да се бави су:	
Главни циљ који Стратегија треба да оствари требало би да буде:	
Посебни циљеви Стратегије требало би да буду:	
Мере за остваривање циљева Стратегије требало би да буду:	
Друга питања којима би Стратегија требало да се бави:	
Проблем који би Стратегија требало да реши:	
Други коментари и сугестије:	
У израду акционих планова треба укључити:	
Акциони планови треба да садрже:	
Други коментари и сугестије у вези акционих планова:	

3. ИЗВОРИ ПОДАТАКА ЗА ПОЧЕТНУ АНАЛИЗУ (EX ANTE) СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Домаћи извори:

1. годишњи извештаји независних органа
 - a. Заштитник грађана
 - b. Повереник за заштиту равноправности
 - c. Повереник за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности
2. извештаји о резултатима спровођења релевантних стратегија;
3. извештаји организација цивилног друштва;
4. истраживања јавног мњења;
5. закључци консултација у току процеса;
6. државни извештаји према механизмима УН;
7. релевантни подаци Републичког завода за статистику;

Међународни извори:

1. годишњи извештај Европске комисије;
2. извештај о извршавању пресуда Европског суда за људска права;
3. препоруке УН механизма;
4. Агенда 2030 (SDG)